

ШЫН

1925
ноябрь
18
ВТОРНИК
№ 223 (2653)
ӨРТӨЗ 20 КОП.

Совет Эвилелинде (1 арын).
Бистин областың колхозтарында (1 арын).
Партия активинин хуралдары (2 арын).
Е. Лубошников. — Уруглар ду-
гайында сагыш салыры ала-иелер-
нин дорт хүлээлгеи (2 арын).
СОВЕТ ТУРГУЗУГ: А. Шаалы.—
Нарын суму Совети—Эрзин районда
мурнакчы Совет (3 арын).
Т. Сарыг-оол.—Ада-иелерин са-
гыш салышыкыны (3 арын).
Д. Рылов.— Районнар солуннары-
нын чугула сорулгазы (3 арын).
Улус демократиянын чуртта-
рында (4 арын).
КНО-нун Кол Ассамблеясынын
7-ги сессиязы (4 арын).
Кореяда болуушкуннар (4 арын).

ОРГАНИЗАСТЫГ АЖЫЛДЫҢ ДЕҢНЕЛИН БЕДИДЕР

Бистин Төрөөн Совет чуртувустун күчү-шыдалынын чайгылыш чок өзүлдөи болза, коммунисттик партиянын шын политиказынын, ол политиканы амыдыралга чеднишинин чорудар талазы-биле партиянын шын организакчы ажылынын беи болур. Партиянын чер-чер-организациялары коммунисттик чуртувустун улуг болгаш на-сорулгаларын шийтирлеп ту-
Совет Эвилелинде Коммунисттик партиянын XIX съездинин шийти-нери болза, чурттуу мурнунга перспеквалардыг чаа-чаа сорулга-ны тургускан. Партиянын бол-гаш чазактын директиваларын амы-дыралга боттандырынын, күрү-не планнарын болгаш онаалдаларын хуусаа бетинде чеднишкенин күү-седиринин тодаргай сорулгалары болза, бүгү-ле ажил-агыжы орган-нарга партияны удуртулганга ден-пелин бедидерин массанын чогаа-дыкчы инициативазын болгаш идеп-кейин бүгү-ле кемчелер-биле кал-гыр чер-черин партия орга-низацияларындан негеп турар.

Анаа үндөйлөш, амгы үеде партия кежигүннеринин идепкейлиг чоруу база инициативазы өскөн. Бүдү-рүлгөдериң, колхозтарың болгаш алган черлеринин партия эге орга-низациялары улам быжыккан. олар-дын ажылы өскүзөн. Партия рай-оннарын, хооркомунун болгаш хооронно-организацияларынын эки ажил-чорудулазы дээр партияны масса-ларын контролду күштөлгөн, пле-кумнарнын, актив хуралдарынын, эге организацияларынын коммунисте-ринин хуралдарынын денелин бол-гаш ролу бедөн. Партияны-орга-низастыг болгаш партияны-политик-тиг ажилдарынын денелин КПСС-тин Чаа-Хөл, Бай-Тайга райкомнары мурунку чылдарда турганындан көсү-зү-биле өскүзгөн. Партиянын Току райкому коммунистерин са-наалдарын организациястыг ажил-биле амыдырал кырынга боттандыры-чы сөөлгү үеде улуг кичээлгеи са-лып турар апарган. Бай-Тайгада Сталин аттыг болгаш «Мурнакчы», Чаа-Хөлде Ленин аттыг, Чөөн-Хем-чикте «Коммунизмге орук», Бий-Хемде «Кызыл тараачын» колхоз-тарынын партия эге организациялары ышкаш партиянын болгаш чазактын онаалдаларын күүседирине колхоз-чу массаларын сыйры мобилизаста-вышаан, боттарынын организакчы болгаш политиктиг ажилдарын эки-житкен өске-даа организацияларын саны областа өзүп турар.

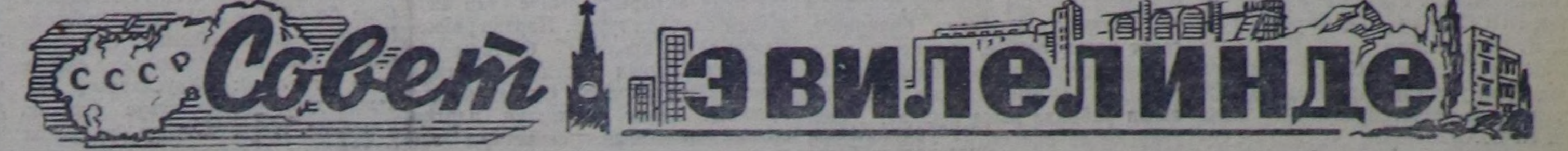
Индиг болза-да, областың партия организацияларында партияны-организастыг ажилдын денелин амы-дыралдын негеделеринде, партия-нын амгы үеде идиң үндүрүп турар сорулгаларында ам-даа хожудан турарынын фактылары бар. Бодунун шийтирлеринин күүседирине херек кырында багай организациястап тура-ры, оларнын күүседирине дээр демис-елге контролду чоругур негеделеп чедир экижитпей турары—Барын-Хемчик, Улуг-Хем партия райком-нарынны практиктиг ажилында эне ханы даялданган четпестерин бирезин болуп турар. Ол райкомнар партия болгаш ажил-агыж ажилдары-нын талазы-биле яны-бүрү хей шийтирлерин үндүрүп келген. Бич-чалза-даа, олар канчаар күстөтинин турарыл дээр дугайында өзөш са-гыш салып келгенин ол районнарга сөөлгү үеде болулаан пленумнарга болгаш актив хуралдарына келген коммунистер чөптүг шугумчүлдө-нөр. Партиянын Кызыл хооркому бодунун шийтирлеринге яны, тууй-бу заводтарынын ажилында улуг четпестерин үргүлчү демделеп кел-ген. Бичалза-даа, ол четпестерин чайладарынын организациястыг кем-челерин чорутпаан. Заводтарынын ажилында четпестер уламчылавы-шаан.

«Шын политиктиг шугумчүг болу-ру—ол дээрге, бир дугаар эң чугула херек... Индыг болза-даа, ол черле четпес. Шын политиктиг шугум дек-ларацияга эвес, харын амыдырал кырынга боттандырынга херектиг. Бичаарга шын политиктиг шугуму амыдыралга боттандырып чорудар-да, партиянын политиктиг шугумун билдир, ону бодунун шугуму кылдыр хүлээп ап турар, ону амыдыралгага

боттандырынга белен, ону практи-кага боттандырып билдир болгаш ол дээр харылап, ону камгалап, ол дээр демисепи шыдаар кадрлар херек, кижилер херек. Ол чокка шын политиктиг шугум саазын кырынга артып каарынын айылынга тавар-жыр» деп эш Сталин бисти өөредип турар.
Организакчы ажил, кадрларын шын шилири болгаш кижиздери, күүселденин хыналдазы — партия райкомнарын, хооркомунун бүгү-ле удурткучу ажил-чорудулазынын үндөини болур. Барын-Хемчиктин партия райкому, райүүсом эки шийтирлерин үндүрүп тура-даа, ону организациястыг ажил-биле быжы-лаваанынын түнелинде, район бо-чылын мал чөми белеткээринин, кол-хоз туудуларынын планын күүсөт-пэн. Районунун болгаш колхозтар-нын чамдык удурткучулары кадрлар-ын шилип алырда, оларнын политик-тиг болгаш ажил-иши байдаллары-нын талазы-биле эвес, а төрө-төр-гүлүнүн, өнүк тала тырттарынын, чангыс чер чуртуунун демдекте-ри биле көрүп турар фактылар бар. Партиянын шугумун ынчаар хажы-дып турарынын ужурундан күрү-нени эрге-ажыктарындан бөдүлөд-дин эрге-ажыктарын бедик көрүп турар Содунамын Кара-Хөлде Моло-тов аттыг колхозтун даргазынга үр үеде ажилдалып келген. ынчангаш ол колхозтун ажылы ам-даа экижи-вейн турар.

Партиянын болгаш чазактын ди-рективаларын амыдыралга боттанды-рынын чүгө ажилчы чонон ор-тузунга организациястыг болгаш кижиз-дилгелиг боттуг ажилдарынын ачы-зында чедип алыр органы партия ажилдакчылары утуп болбас. Партияны удурткучу—ол дээрге, масса-ын политиктиг кижиздикчи бол-гаш организакчы болур. Кижилер-биле харылаа, оларын ээлчеглиг ажил-агыжы болгаш политиктиг сорулгаларын күүседирине органи-застаары—партиянын шын удуртул-ган эң чугула негедели болур. Партиянын Улуг-Хем райкому пар-тия эге организациялары-биле дириг харылааны кошкатканынын факты-лары көстүп турар. Кадрларга прак-тиктиг дузаны, организациястыг ажил-да күштөлдиреринин орунунга, кол-дунда-ла хуралдар кылгаш, шийти-рилдер үндүрүп каары-биле кызы-гаарлатынып турар. Организациястыг удуртулган күштөлдери төлөөдө, партиянын кудуку организациялары-нын ишти ки амыдыралын эки билдир херек.

Шийтирлеринин күүселдезин док-тамаал эки билеп хынаары — чет-пестерин чоругур үезинде илердирин, ол четпестерин организациястыг ажил-биле чайладарынын аргазын ханды-рар. Күүселденин хыналдазы болза, бистин удурткучу кадрларынысты даалгалыг херек дээр бедик хары-салгалыг болур чорукка, бедик са-гыла-чурумнуг болгаш организация-стыг болур эзуга кижиздеринге ду-залаар.
Административтиг метод-биле ажилдаары организациястыг ажилга хоралыг практика болур. Бистин партия организацияларынысты чам-дык удурткучулары ажилдакчылар-га дузалажырынын, ылангы анык ажилдакчылары удуртулганга на-рын аргаларынга эки өөредиринин срунунга, — оларны каржызы-биле буруу шаап, дүрген-не содууручө далажы бээр таварылгалар бар. Партия организацияларынын организа-стыг ажил-чорудулазы ажил-агыж чеднишкенин үндөини болур партияны-политиктиг ажилдарын денелин улам-на көдүреринин со-рулгаларынга чачырткан турар ужурулуг. Ажилчы чоңу кижиздери-нин чөпсө агитациянын идея-политиктиг денелин бедидери, лекция пропагандазын калбартыры, көсү агитацияны непередири партия ор-ганизацияларынын организациястыг ажилында база эң чугула сорулга.
Партия организацияларынын ор-ганизакчы ажил-чорудулазы пар-тия ажилын бүгү кемчелер-биле экижидеринин, ажил-агыж, культу-ра тургузушкунунга чеднишкенин улам быжылаарынын күчүлүг чөпсө. Чүгө бедик организацияг байдал — ажил-херекти бурунгаар шимчедип шыдаар.

Миллионер колхозтун беш чыл планы

МИЧУРИНО. Сталино областың Тельман районунун Тельман аттыг колхозунда партия организациязы-нын инициативазы эзугаар ниитинин ажил-агыжынын хөгжүлдөинин беш чыл планын чогаадып кылган. Бешки беш чыл планынын талазы-биле партиянын XIX съездинин ди-рективаларынын төлөвилээни онаал-далары дыка ажыр күүседире ол планда баш удур көрдүнгөн.
Колхозчулар тарылганын гектар бурүзүндөн-не 25 центнер тараа-лары, 20 центнер тарымаал тоорук-ту болгаш 50 центнер чыгы куку-рузаны ажаап алган. Эрткен чыл-га бодаарга малдын продуктулу-дүштүн бири хире өскөн. Күрүнеге дужаар бүгү чүдүлдерин хуусаа бетинде күүсеткен, колхоз чүгө аванс кылдыр бир трудодеңге 4 килограмм тарааны берген.
Дүжүт талазы-биле онаалданы ажыр күүсеткен дээр немелде төлө-вир кылдыр үш чартык мун центнер чыгы тарааны колхозчуларга бер-ген. Артельдин ниити орулгазы ийи миллион рубль четкен. Суурда йи чаа кудумчулар тургустунган, тарыа ажаар чер, суг мөңнелгези-нин башызы, хойга чидиртир сула шыгжаар чер болгаш көдээ ажил-агыжынын өске-даа тудуушкуннары кылдырган.

Чаа беш чылда колхоз оон-даа артык бай-шырак болур. Келир чылын сизген тарылганынын ээлчеш-тирилгенин шийтээдери доостур, район талазы-биле таарыштырган сорттарынын эң эки үрезинери-биле тарылга чорутунар. 30 гектардыг мейизини, 8 гектардыг виноград ышта-салты, 8 гектардыг винопград ышта-салты олуртуп турар. Мейизини бо-да малдын уксаалыг фермазын тургу-зуп турар.
Колхозта бүгү ажилдарынын оңуну-тос кезин ам машиналар-биле күүседип турар. Инек турар бүгү черлерде электри саалдазынын агре-гаттары болгаш автоматчылдыла-ны суггарылганы тургузырынын ажылы эгелзеп, аксылыг орук тур-густунуп турар.
Сараат салыр ийи машиналарын, тараан культураларын чөмишчиле-ринин машиналарын болгаш өске-ла механизмиери салдып алган.
Беш чыл планынын төңүзүнде бо чылгызынга бодаарга, — оон бүдүн чартык ватап хей тарааны, этти, сүттү, дүгү болгаш өске-даа про-дуктуларынын колхоз чуртка бээр. Колхозтун орулгазы үш миллион рубль ажар.

СЭТА.

Куйбашгидрострой. Суг күжү-биле ажилдаар электри стан-циязынын тудуунун алаанда онгарнын уун күчүлүг дөрт земсна-рядтар казып турар.

Чурукта: онгарнын уун казып турар земснаряд.
Чуруу Н. Финиковтуу. СЭТА-нын прессклишези.

Дээрбелерге болгаш элеваторларга чаа машиналар

ОДЕССА. Бүдүрүлгенин улус чок турган бажынынга өрт болу берген. Ону өжүрүптер чүвө чок ышкыш болган. Харын ол үеде чы-лыгнын температуразы улгатканы-нын уламындан эстинчел составтар-нын кайнаан хоолой ажытына бер-ген болгаш сугнун күчүлүг сакыр-тышыкыны отту өжүрүп эгелзеп. Эрт өжүртүнгөн. Эртке удур ав-томаттыг тургузуг ынчаар хөдөлгөн.
Оон кол бедирин—пневматикалыг бакты Одессаның «Меньмашстрой» заводунун коллективи белеткеп үндүрүп турар. Ындыг аппараттар-нын баштайгы бөлүгүн Улан-Уданин, Пензанын, Ташкентинин, Челябински-нин болгаш чурттуу өске-даа хоорайларынын чаа элеватор база дээрбе туудуларынычө чоруткан.
Бүдүрүлгелеринин бүдүрүп үн-дүрүп турар чаа системаның боду

чоруур боду бээр машиналары улуг үнелиг болуп турар. Ырак хемчээлдө тарааны чыггаш көдү-ри-биле ол машина ам ажылаты-нып турар машиналардан артык эки болуп турар. Оон ачызында чүктөр-нин таралып турар транспорттар-нын шугумун үргүлчү өске черте дажыктаваас болган. Бир шакта ол машина 75 тонна тарааны сайга-рып, уруп турар.
Тараалыг болгаш далганыг шоо-дайлары чангыс-аай кылдыр чыс-каай салыр механиктиг салыкчылар-нын бүдүрүлгезин завод база че-лишикинниг шийгээдип алган.
Бүдүрүлгенин коллективи бо чы-лын он беш язы-бүрү хевирлиг чаа машиналарын болгаш меха-низмнери бүдүрүп үндүрерин ший-гээдип алган.

СЭТА.

Азербайджаннын уран-чүүл музейинин ажытынганы

БАКУ. Азербайджаннын күрү-ненин уран-чүлдүн Рустам Мустафаев аттыг музейи ажытынган. Доктаа-мал турар чаа көргүзүлгөргө 25 делгелге залдардыг улуг бажыныг тускайлап берген.
Музейде живописин, графика-нын, скульптураның болгаш улустун чурумал уран-чүлдүн 2 муң чыгыс чогаадаларын делгезен. Музейнин көргүзүлгери азербайджан, орус, совет уран-чүлдери, а ол ышкаш итали, голланды болгаш француз школаларын чогаадаларынын сал-бырларындан тургустунган.

Азербайджаннын сурагыг чурук-чулары—Бехруз Кенерглинин, А. Азимзеденин болгаш өскелерин-даа чогаадаларыга улуг черлерин тус-кайлап берген. Көргүзүлгенин ара-зында — Тропиннини, Венециано-вун, Айвазовскийнин, Левитаннын, Паленовтун болгаш орустун өске-даа кайгамчыктыг чурукчуларынын чураан чуруктары бар.

СЭТА.

Камгалалдын ыяш куржагында

САДОВОЕ. Ставрополь крайнын чүс-чүс чылдарда чангыс-даа ыяш чок турган ховар үнүштүг хову рай-ону бодунун хевирин өскерттип тур-ар. Ам ында 6 муң гектарда анык ыяштар ногаарарган, совхозтарынын болгаш колхозтарынын ховулары дээскиндир чүс-чүс гектарларда хову камгалаар анык ыяш куржагы-лар дагжар турар. Ол районун сог-гу талазында муруну талазынчө кү-рүненин хову камгалалынын 4 ыяш куржаа шөйлүп чоруткан.
Садовоенин ыяш камгалалынын станциязы ыяш куржаанда ыяш олуртуушкунун кылдып эгелзеп. Са-довоенин, а ол ышкаш Стептин ыяш камгалалынын станциязынын бүгү механизаторлары болгаш ыяш өстү-рүкчүлери стахановчу ээлчег-биле ажилдап турарлар.

СЭТА.

Бистин областың колхозтарында

Эвээш эвес чеднишкенин

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК. (Телефон-биле). Барын-Хемчик районун ажилчы чоңнары башкы Сталинга чоруткан чагаазында алган хүлээ-лелерин ак сеткилди боттандырып турар. Ылангыя сталинчы бешки беш чылдын баштайгы чылында мал өстүреринин планын район чедниш-кинин күсеткен: инекти—108 хуу, чылыны—101 хуу, хойну—103 хуу, өшкүнү—112 хуу азы ниитизи-биле 107 хуу өстүргөн.
Мал ажилында мурнакчылар улам калбарып турар. «Кызыл тараачын» колхозта 195 өшкүдөн 204 анайны камгалап алган Данзырын-ин, «Большевик» колхозта 199 хой-дан 240 хураганын доруктуруп алган Серенмаанын. Ворошилов аттыг кол-

хозта 233 өшкүдөн 257 анай өстүрүп алган Теспиян болгаш «Комсомол 30 чылы» колхозта чылгычы Шы-раптын дуржулгалыг ажилдары районда сурагыл апарган.
Район чүгө мал ажилынын тала-зы-биле эвес, өске-даа ажил ады-рларында бичэ эвес, көргүзүлгелер-биле болуп турар. Бо чылын район чуртталганын 55 бажынырын, бү-дүрүлгенин 8 туудуларынын кылып алган. Ол ышкаш 2700 хойга 9, 105 инекке 2, база 500 кушка 1 ка-жааларын туруп алган.
Ажылда чеднишкенини быжы-лавышаан, моон сонгаар улам бедик көргүзүлгөргө дээр кызымак күш-ажыларды чер болганда калба-рып турар.

СЭТА.

Кышка белеткеди дооскан

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чылы» колхоз ниитинин малынын кышкы белеткелин чеднишкенин дооскан.
Кыштан малды чангыс-даа баш хоратпас дээр колхозтун мал ажил-дакчылары шээр малды 2—2 кыш-таглардыг 12 бөлүккө, инекти 4 бө-лүккө, чылгы малды 2 бөлүккө үскүлзөн.

СЭТА.

Шээр мал фермазында

Кызыл районунун Ээрбекте «ТАРН 12 улуг хурал» колхозта эш О. Биче-оолдун удуртканы шээр мал фер-мазынын хойжулары эки ажилдап турар.
Мал ажаарынга үр ажилдап-ке-лген мержежилдиг хойжуларынын саны көвүдөп турар. Бо чылын малдын чаш төлүн камгалап алыры-нын талазы-биле эштер Сувакит Отуктаар 391, Оюн Дажы 210, Шырап 270, Имбуу 192 баш анай, хураганнары ажаап ап, доруктуруп турарлар.
Эки шынарлыг чаш төлдү алырынга, малдын баш салын көвүдөдиринге ферма эргелекчи эш Биче-оолга удурткан бүгү хой-жулар шээр малды тарып боозадыр арганы дөрт чыл иштинде үргүлчү ажилдап турар. Ол ажилды непе-редиринге мал эмнелгезинин ажил-дакчызы эш Бады-Чыргал кызымак-кай ажилдап турар. Оон түнелинде

колхоз бо чылын 1000 ажыр арыг меринос хураганнары өстүрүп алган. Колхозта шээр малды тарып боозадырынын пунктузу бар.
Бо бүгү ажилдарын түнелинде колхоз шээр мал өстүреринин пла-нын бо чылын 118 хуу күсеткен болгаш ам колхозтун хоюнун баш саны 3994-тен хей болуп турар.
Ниитинин малын кыштан чангыс-даа чидириг чок чыл ажырып алыры-биле ферманын хойжулары Кара-Сугда Чөөгөндө, Чаргыда кыш-тагларынын 8 кажааларын септеп, ашталгазын доозуп, кышка белет-кзөн. Кышкы үеде хойун денгелдези бедик болурунга силиг өттүгү чер-лерде күзгелзешинин чеднишкенин чорудуп, хойжулар бот-боттарынын аразында социалисттик чарышты салып алган партиянын XIX съездининин материалдарын өөрө-мишаан, бедик көдүрүлүшкүнүг ажилдап турарлар.

СЭТА.

Чаа хүлөөлгө-биле

Нитинин чылгы малын өстүрери-нин планын күүседиринге Бай-Тайга районда Сталин аттыг колхозтун чылгы мал фермазынын улуг чыл-гычызы эш С. Севек ак-сеткилди, күженишинин-биле ажилдап турар.
Чылгы мал бажы өстүрерин эш С. Севек чылгыны үелерге таарыш-тыр олардадып, эдержилгезин чөп организациястап, чаш төлдү менди ажаап ап турганы-биле чедип алган.
Эш Севек нитинин 230 баш чылгы

малын өстүрүп, бо чылын 79 баш тө-дүүр беледен 79 кулуннарын бүрүн ажаап ап, доруктуруп турар.
Бодунун ак-сеткилди күш-ажы-лынын түнелинде эш С. Севек он ай иштинде 600 трудодеңнерин ажилдап алган болгаш эш Севек-тин ат-сураа районун бүгү кол-хозчуларынга алдарыг чылгычы деп билдингир болуп турар.
Кыштан чангыс-даа баш мал хоратпас дээр бодунга чаа хүлээл-гелерин ап, эрестиг ажилдап турар.

СЭТА.

М. Г. Первухинин илеткелин тускай брошюра кылдыр үндүргөн

1925 чылдын ноябрь 6-да Москва Советинин байырыг хуралынга М. Г. Первухинин «Октябрьнын социалистиг Улуг революциязы» деп илеткелин Күрүнеин политиктиг ли-

тературалар үндүрер чери массалыг тираж-биле тускай брошюра кылдыр парлап үндүргөн.

Өвүр районда «Кызыл түк» колхозта күш-ажылы мурнакчылар-нын саны чыл бүрдө көвүдөп, олар эш Сталинга чоруткан чагаазында алган хүлээлгелерин эрес күүседип турар.
Үшкү кварталда колхозчулар эштер Лоспан 429, Сүүр-оол 390,

СЭТА.

ПАРТИЯ АКТИВИНИҢ ХУРАЛДАРЫ

ЧӨӨН-ХЕМЧИК

Чөөн-Хемчик районунун партия организациясынын активинин хуралына Совет Эвилелинин Коммунисттик партиясынын XIX съездинин ажылынын түнөөлөрүн дугайында илеткелди Тыванын партия организациясындан съездиге чоран төлө, КПСС обкомунун секретары эш С. К. Тока кылган.

Илеткелди болза, Совет Эвилелинин Коммунисттик партиясынын XIX съездинин шийтпирлеринин база эш И. В. Сталинның «ССРЭ-де социализмин экономуг проблемалары» деп гениальдыг ажылынын төгүлүгү ужуз-дузанын демдегелешсаан, районун партия организациясынын соруугаларын тодаргай чугаалаан.

Эш Тока бодунун илеткелдине районун ажыл-агый, култур тургузушкунунун чедишкенин база демдегелген. Ол болза, ажыл-агыйга партияны удуртулганын, организастыг ажылдын түнөөлөрү болур. Партия-организастыг болгаш идеологтуг ажылдык деңгээлди улам бедилерин, бот-шүгүмчүлөдү болгаш адаандын шүгүмчүлөдү калбаа-биле хөгжүдери, партияны болгаш күрүенин сагылга-чурумун бүтүлө кемчеглер-биле быжыгаларын, кадрлар шийлелгезинин болгаш күрүселдин хыналданзынын херези экинчи чедир экижидерин илеткелчи районун партия организациясынын

кол сорулгазы кылдыр салган.

XIX съезд болза, партиянын бүгү организацияларына идеология ажылынын деңгээлин шийтпирлеринин көдүреринин эңгез чугулазынча онза кичээлгеини угландырган. Партия организациялары ажылчы чоннарны хөй нийтичи хүлээлгени билеринге, совет патриотизмге, күрүенин эрге-ажынын дугайында сагыш салышкынына кижиздер хүлээлгели. Бо ажыл районда дыка коштак. Оон түнөөлдине районун ажыл-агыйга чедишкенин деңгээл эвес байдалдыг болуп турар. Амгы үедө мал кыштагылашкынына белеткел доозулбаан. Келир чылдың тарылгазына үрезин белеткелдини планы чүгүлө 36 хуу күрүсетинге. Колхозтар тудуунун темпини дыка оожум чоруп келген.

Илеткелди талазы-биле II кижиди санал берген. Олар боттарынын чугааларына партиянын XIX съездинин шийтпирлеринин чангыс эл-сеткилдиги дегип турарын база ол шийтпирлерни чайгылыш чок күрүседир дээш демиселге беленин илереттишаан, съездинин соонда районун ажылчы чонунун күш-ажылыгы көдүрүшкүнувүн кескү чижектерин көргүзүп турганнар. Оон-биле кады районун партия, совет болгаш ажыл-агый организацияларынын ажылында четпестерге чидиг шүгүмчүлөдү олар таварыштырганнар.

Партия райкому болгаш райкүсском ырак черлерде анык колхозтарны организаста, ажыл-агый талазы-биле быжыгаларынын, ында колхозчулар ортузунга политиктик кижизидилге ажылдарын экижидеринин хүн-бүрү айтырыгыларынча эки кичээлге салбайн турар. Партия райкомунун секретарылары боттары ол черлерге барып лекция, илеткел номчувайын турарлар. Ол дугайында Калинин аттыг колхозтун партия организациясынын секретары эш Дапкай, Ленин аттыг колхозтун даргазы эш Токтугу шынгы шүгүмчүлөдү кылганнар.

— Партия райкому болгаш райкүсском боттарынын үндүргөн шийтпирлеринин күрүселдине хыналдан күштелдирбейн турар. Райкүсском «Кызыл тараачын» колхозко электри станциясын тургузар дугайында эрткен чылын үндүргөн шийтпиринин күрүселдин ам-даа организаставаан—деп ол колхозтун даргазы эш Мамбетов шүгүмчүлөдү.

Районун партия активи КПСС обкомунун болгаш облкүсскомунун чамдык килдистеринин адресинге база чөптүгү шүгүмчүлөдү таварыштырган.

Актив хуралы районун партия организациясынын нийти ажылын улам экижидеринче угланган делегерей шийтпирни хүлээп алган.

Н. НАЙДЫН.

КАА-ХЕМ

Каа-Хем районунун партия организациясынын активинин хуралы Совет Эвилелинин Коммунисттик партиясынын XIX съездинин түнөөлөрүн дугайында партиянын Тыва обкомунун партия, профвилел болгаш комсомол органынын килдизинин эргелекчизи эш Ивановтун илеткелди чугаалашкан. Съездинин ажылынын дугайын тодаргай чугаалавышаан, илеткелчи болза, съездин шийтпирлерин амьдыралга ботандыр талазы-биле районун партия организациясынын соруугаларын айткан.

Коммунисттик тургузушкунун сталинчы улуг программанын ботандыр дээш демиселге партияны массалар бүгү күжүн бээрине белен дээрзин актив хуралынын болуп эрткен бедик денелин өргүскөн.

Хуралга шүптү 13 кижиди санал берген. Кижиди бузууну шүгүмчүлөдү саналдары болза, партияны активинин политиктик идеяларын белгилеини, районун партия организациясынын нийти ажылын улам экижидер дээш оларнын чүткүлдүүнү илергейлээшкени болган.

«Кызыл туз» колхозтун партия организациясынын секретары эш Давыан болза, идеологтуг ажылдык деңгээлди бедилерин онзалат чугаалаан. Колхозта коммунистер Есипов, Кришин, Чугаев олар партиянын XIX съездинин шийтпирлеринин негелделерин боттарында ам-даа түнөөл кылбааннар. Олар боттарынын билени бедитпейн, полит-

школанын кичээлдеринге олурушпайн турарлар. Колхоз даргазы эш Есипов көдээ ажыл-агый артелинин Уставынын негелделерин күрүсетпейн турар фактылар бар—деп ол шүгүмчүлөдү.

«Октябрь 30 чыл ою» колхозтун партия организациясынын секретары эш Чунарёв КПСС райкомунун пропаганда болгаш агитация килдизин шүгүмчүлөдү. Агитация-массалыг ажылды улам экижидер талазы-биле колхозтарын парторганизацияларына практиктиг дуза четпес. Колхозчуларын хөй кезин тыва чон болуп турар, а оларнын тыланын кырына лекциялар, илеткелдер материалдарын белеткөвейн келген.

—Комсомол организацияларына партияны удуртулганы чамдык парторганизациялар эки хандырбайн турар. «Большевик», «Победа» колхозтарын партия организациялары ында комсомол организацияларынын ажылын углап башкарбайн турарына моон сонгаар эптежер артажок. Бүренин ыш ажыл-агыйында директору эш Товариштай ында комсомолдун хүрээленин кирген 3 анык ажылчыларын ВЛКСМ райкомунче каш айлар дургузда чорутпайн турары канчап-даа таарышпача—деп комсомол райкомунун секретары эш Ильин шүгүмчүлөдү.

«Октябрь 30 чыл ою» колхозтун даргазы эш Глазырин болза, партия райкому партияны-политиктиг ажылды ажыл-агыйгы соруугалар-биле холбаштырбайн турарычта

шынгы шүгүмчүлөдү таварыштырган. Райкомун ол колхозко кээп турган төлөөлери тараа, ажаап алышыкынын үезинде колхозчулар ортузунга агитация-массалыг ажылдарын экижидер, чүгө административтиг метод-биле аялдап турганнар. Колхоз күрүнеге тараа дужаалгазын, ажаап алышыкынын хожудаткан.

—Шийтпирлерин күрүселдин хынаар, күрүселдине организастаар ажылды партия райкому-даа, райкүсском-даа четпес ботандырар келген. Тудуг ажылынын темпини дүргөдөй, бүгү колхозчуларын 35 хуузун бо ажылга киирер деп мей шийтпирлерге айтып келген. Организастыг ажылдын багайы-биле ол сорулга ам-даа күрүсетиниз—деп Ворошилов аттыг колхозтун партия организациясынын секретары эш Дикуннов чөптүгү шүгүмчүлөдү кылган.

Партия райкомунун секретары эш Верзин кадрлар-биле амылды экижидеринин соруугаларынча бодунун саналын угландырган.

Районун партия активинин хуралы болза, партиянын XIX съездинин шийтпирлерини деткивишаан, ону партия организациялары ажыл чорудулганын программасы болдуруп алгаш, боттарынын ажылын үндүрүшкүнувүн практиктиг соруугаларын айткан шийтпирин хүлээп алган.

Н. ПЛЯСОВСКИХ.

Уруглар дугайында сагыш салыры ада-иелернин дорт хүлээлгези

Эзүп олурар чаш салгакчыларны совет чурт хамыктын онза кичээлге болгаш сагыш салышкыны-биле бүргей ап турар. Социалисттик Күн-ажылдын Маадыры П. Н. Ангелин-биле беседазынга Михаил Иванович Калинин ол дугайында сеткил-сагышты өөртүп турар мындыг сөстөр-биле чугаалаан: «Уругларнын ааскежин дээш бис шүптүгүс чурттап, ажылдап, тургузуп турар бис. Биске маадырлыг салгакчылар өзүп келир дээрзинге мен хамыгы-биле бүзүрээр мен. Эзүп олурар чаш салгакчылар дугайында улуг Сталин ада-эзүнү сагыш салышкынын илередиң турар. Бистин уругларын адаларынын болгаш илеретинин иделгенин бадыткадып шыдаарлар! Көргүскөн эки сеткилге бистин уругларын база эки сеткил-биле харыяларлар. Бистин уругларын ааскежиниң магалыг үедө чурттап турарлар. Бис чүчүн-биле-ле бай бис, ол бүгүн уругларын ааскежин берип турар бис».

Бистин күрүнеси чаш уугунун дугайында оон төртүтүгөн хүнүнден эгелээш-ле улуг сагыш салышкыны-биле бүргей ап эгелээр. Уругларын коммунисттик кижизидилгези дээш улуг харысалга өг-бүлөгө, ылангыя оларнын ада-иелеринге онаажып турар. Совет адаларын болгаш илеретин барык шүптү чыгам кезин уругларын кижизидер талазы-биле боттарынын хүлээлгезин медреселди-биле күрүседип турарлар.

Совет ада-иелерге уруглар дээрге, анаа-ла артык чүктешки эвес, а өөрүшкүлөт болгаш ааскежин болуп турар. Совет Эвилелинде ада-иелерге боттарынын уругларын Төрзөн чуртунга кызыгаар чок ынак, медреселди, бедик культуругу, маадырлыг, күш-ажылга ынак, кадык болгаш шыраак кижилер кылдыр кижизидерин аажок күрээрлер.

Коммунизмнин илдекейлиг болгаш медреселди тургузуучуларын кижизидер деп чангыс, нийти сорулга совет школанын болгаш уругларын ада-иелеринин мурунуга салдынып турар. Школа-биле өг-бүленин аразына быжыг харылаанын тургузуу, база ада-иелер-биле башкыларын аразында найыралдыг болгаш чөвүлөжилгели кады ажылдагыланын эргежок чугулазын М. И. Калинин үргүлчү чагып келген.

Ындыг болза-даа, боттарынын уругларын коммунисттик кижизидилгезин херези чүмү-биле школа-биле чууй каггаш, олуруп бээр ада-иелер бисте ам-даа бар дээрзин демдегеле чогур. Бо чылдын октябрьда Кызылдын № 5 эге школынын деркуу класкын өөреникчилеринин ада-иелеринин хуралы болган. Ук хуралга ада-иелер комитетинин ажылынын дугайында отчөтү дынап, чаа составты сонгуру, школачыларын хун режиминин дугайы база өөреникчилерге бажын онаалда-

зын куусетпиринге ада-иелернин ролду деп мындыг үш чүүл айтырыгын чугаалажып эрткен.

Школа ажылынга ол чугула айтырыгларын шийтпирлеринге киржир дээш ада-иелернин хөй нургулуу күрүселди-биле чыгып келгенер. Ынчаарга «Тыва алдын» трестинин транспорт конторазынын ажилдакчызы эш Пономарёв дээш ышкаш чамдык ада-иелер ол хуралга кандыг-даа чылдагаан чок келбейн барган. Чүгө келбейн барганын дугайында эш Пономарёвтан класкын башкызы айтырарга: «Хуралга баар хамаанчок, ногаа шыгжаар онгар казып чыттым. Ада-иелер хуралынга мезин барган херези чүү боор? Школячын өөренилгезин школа харыялар ынаан» деп эпчөгү-биле харыялаан.

Бир өөреникчинин иези эш Крячко база-ла ындай «чылдагаан-биле» келбейн барган. Устүнде ийи эштерин хуралга келбейн барган дээш, чугаалажыры-биле школа эргелекчизи келдирерге, эш Пономарёв шүптү келбээ.

Эш Пономарёвтуң оглу бистин школага дөрт чыл өөренип келген, бо үениң дургузунда оон адазы школага чангыс-даа катап кирип көрбөз. Огунуң канчаар өөренип турарынын дугайында оон сонугурап, айтырып чытканын мынчага чангыс-даа башкы дыйнаваан. Школячы уугларын дугайында сагыш салбайн турар үстүнде ийи эштерин уруглары шынында дык четпес өөренип келген. Бир эвес ол эштер уругларын өөренилгези дээш бодунун алышыкынын эки билли, школага дузалажып келген болза, демги ийи өөреникчи өскө өөрү ышкаш база чедишкенин өөренип болур тургени маргылдаа чок.

Школага өөренип киргенинде эгелээш, уругларын кижизидилгези дээш ада-иелернин харысалгазы каш катап бедээр турар ужурул. Школа кандыг-кандыг кижизидилгели болгаш өөренилгели ажылдар чоруткан турарын эки билди ада-иелерге эргежок чугула. Ада-иелер башкыларын сүмезин ажылдап тура, өөренилгени, класстың коллективин база башкызын канчаар көрүңү дугайында чугула чакчыларын өөреникчи уругларга бээр талазы-биле элзэн чугула дузалыг чүүлдерин кылып болураар.

Школага башкынын авторитеди дээрге—кижизидикчи ужуз-дузалыг улуг күш болур. Ынчангаш ада-иелер уругларын башкынын авторитедин быжыглар дээш бүгү кемчеглерни боттарынын шүгүмү-биле чорудар хүлээлгели. Ынчаарга школага кел дээрге ынаас, башкынын сүмезин херекесев ада-иелер уругларын ортузунга башкынын авторитедин канчап өөдүрүп шыдаарып, ынаш? Ындыг ада-иелер өөреникчи-

лер ортузунга башкыларын авторитедин көдүрер хамаанчок, харын куудулар дээрин билдингир.

Уруглары өг-бүлөгө таарышпача чүчү-ле үүлгедип турар болду, ону херекке албас, харын чамдыкта оларнын башкызынын дугайында эпчөгү чүвөлөр чугаалажыр чоруктар бистин чамдык ада-иелеринге бар. Анаа мындыг бир чижекти кирип болур. Чамдык ада-иелер школага келир болуп азаашкын кылгаш, бодунун уругларын-даа, оларнын башкызын-даа хөй улаа мегелеп, оон-биле бодунун шыныч эвезин уругларын мурнуга көргүзүп турарлар. Чижээ, бир өөреникчинин адазы эш Магеро школага келир мен деп ийи ай ажыр азаап келгеш, мынчага айдыр келбээ. Магеро ышкаш шыныч ада-иелерни санаар болу элзэн хөй.

Ада-иелер-биле беседа кылыр оларнын элзэн чамдыгызы мынча дижилер: «Мезин огдум азы уруум өг-бүлөгө кымны-даа сөзүн дыйнаваан кымны-даа хүндүлөвөс болганда, мен канчаар мен ону, ынаш?» дээш чижектиг чөгөңчиг хомудалдар кылдырынга өйлөжип турар. Шаңк ындай хевирлиг хомудалдар бистин школагын өөреникчилеринин ада-иелери эштер Елизарьева, Попова, Ломакина, Овчарова, Червякова оларда болганчок-ла дыйналып турар.

Устүнде айткан ада-иелерин уруглары шүптүзү ам деркуу класка төөренип турарлар. Оларнын кижизидилгезинин болгаш өөренилгезинин дугайында школага, ылангыя ол класкын башкызынга улуг харысалга онаажып турар дээрин билдингир. Ол класстың өөреникчилери өөренилгези чылынын төнчүүдө эше школа доозарын күрүселдеринин тудар ужурулдар. Ынчаарга 3-4 хун улаштыр кичээл үзүп, школага келбейн турар мындыг өөреникчилер дугайында ада-иелернин талазында могуур кемчег алдымайн турар чүвө болганда, демги өөреникчилерин чедишкенин өөренип шыдаар дээрзинге идегээр берге.

Боттарынын өөреникчи уругларын өөренилгезин тооп херекесев чорукту ада-иелерин талазында дүрүн узуткап, өөреникчи бурзуун чедишкенин өөренилгези дээш хун-бүрүңү доктаамап кичээлгеини күштелдирер болураар.

Мынчангаш школа болгаш башкылар-биле харылааны быжыгды ада-иелерин чугула сорулгазы. Өөренилге-кижизидилгенин херезинге нийти дем катыжыкынын күрүселдеринин үндүрүп тургаш, ынашар-да бис эки түнөөлдерин чедиш ап шыдаар бис.

Е. ЛУБОШНИКОВА,
Кызылдын № 5 школынын башкызы.

ПАРТИЯНЫҢ ХҮРЭЭЛЕНИНИҢ ШЫНАР СОСТАВЫН ЭКИЖИДЕРИН ҮРГҮЛЧҮЛӨӨ

Совет Эвилелинин Коммунисттик партиясы болза, ажылдын ангышан, ажылды тараачыларын болгаш ажылчы интеллигенцияны экижидеринден организастыган бир аай бодалдыгыларын—коммунистерни эки-туранын дайыныч эвиледи болур деп партиянын Уставында айткан.

Коммунисттик партиянын бүгү ажыл-чорудулгазы улуг сорулга—социализмден коммунизмге чорутуу шийлелгенин аргазы-биле коммунисттик нийтиледди тургузарына чактырган.

Партиянын хүрээленин аргасидинин, партия кежигүнүнүн адынын ужуз-дузанын, партия хүрээленин организастыгын болгаш сырый катыжыкынын дугайында партиянын баштыкчылары Ленин болгаш Сталин кезээде канчаар-даа аажок улуг сагыш салып келген. «Партия кежигүннеринин медреселди денелин бедилди, чүгө хмнатынган болгаш коммунизмнин херезинге бердинген эштерин тусту-зунда шийлди алыр чурум-биле партия хүрээленин хулаа ап тургаш, партиянын составын үргүлчү экижидерин» чугулазын партиянын XVIII съездинин кылган илеткелдине эш Сталин айткан.

Эш Сталиннин айткышынын удурутулга болдуруп алгаш, партия болза, чүгө бодунчү кежигүннеринин саны-биле эвес, харын хамыктын мурунуга оларнын шынары-биле, партиянын херези дээш коммунисттик медреселди-биле болгаш харысалгалы-биле күштүг деп чүвени билгеш, партия организастыгы совет улустун эң эки, эң төлөпиг оолдарын болгаш уругларын партияга хүлээп ал турар.

Партиянын XIX съездинин сардылааны партия Уставы болза, партия кежигүнүнүн адын чаа бедикче

көдүрүп турар. Партия кежигүнүнүн бедик хүлээлгелерин болгаш эргелерин ол Уставга тодаргайлаан.

«Совет Эвилелинин өскенин күш-ажылын мөлчүмөс хамаатызы, партиянын программанын болгаш Уставын хүлээр, оларын ботандырарына идекейли-биле деткип дузалаар, партия организацияларынын кайы бирээзинге аялдап турар болгаш партиянын бүгү шийтпирлерин күрүседир кандыг-даа ажылды кижиди Совет Эвилелинин Коммунисттик партиясынын кежигүнү болуп болур»—деп партия Уставында чугаалап турар.

Партиянын XIX съездининге кылган илеткелдине эш Г. М. Маленковтун чугаалааны: «Бистин партиянычтын күжү чүдөл дээрге, оон калбак массалар-биле хан-дамырындан харылаазында болгаш улустун амыдырады эрге-ажытарын харылаан турар политиктиг эзулуг улусчу партия болуп турарында болур».

Совет улустун Ленин—Сталинның партиянычын өзгөткөшү, оон улуг херезинге ханым-был бердингени партиянын хүрээленин өзүлдези-биле тодаргай илеретини турар. Партиянын XVIII съездинде партия бодунун хүрээленин 2.477.666 кежигүннериг болгаш кежигүнге кандидаттарлыг турган. Ам партияда 6.882.145 кижиди бактаап турар.

Ада-чурттуң Улуг дайынын чылдарында Совет Армияныч болгаш Флоттун фронтларга эрес маадырлыг тулчул турган дайчыларынын хүрээленинде, ажылдын ангышын, колхозчу тараачыларын болгаш совет интеллигенциянын дайчыныг улуг тилгелени тылга кызымак чүткүлдүг дарганып турганында эң быжыг туруштуг совет кижилер партияга хүлээп алдыган.

Дайын сөөлүдөгү үедө партия-

нын хүрээленин дүргөн өзүлдезинде чамдык талазы-биле партия хүрээленин политиктиг медреселдине денелин куудулдарына, партиянын шынар составын баксыралдыгына, партиянын сая өзүлдези-биле коммунистерин политиктиг чырыдышынын денелин аразында дүшүп чорукка чедир болур четпестер база бар деп чүвени партия көрбөй барып шыдаас. Ол четпестерин узуткаар төлөөлө, партиянын хүрээленин өзүлдезин дүргөдөптезини чугулазын болгаш партия кежигүннеринин болгаш кандидаттарынын политиктиг денелин бедилер сорулгазы партия организастыгынын кичээлгеини мөңгүлөдүрүп чугулазын Төп Комитет билген.

Партия хүрээленин улам кичээлгеини шийлелде болгаш партияга кирерлерден негелденин бедиктеги, коммунистердин политиктиг чырыдышынын партия организацияларынын улуу-биле калбарканы эки түнөөлдерин берген. Партия хүрээленин политиктиг денелин, бистин кадрларыныч марксизм-ленинни медреселдин чыгынып чок өзүлдези партия организациялары чедиш алган. Ынчалза-даа, партия хүрээленин өзүлдезинден коммунистерин политиктиг белеткелдин хожудап каап турарын узуткаар дугайында партияныч салган сорулгазы шийтпирлеринге берген деп санал болбас. Оон ужурунда партияга хүлээп алышыкынын моон ынаа-даа кызыгаарлыг чорудар, коммунистерин политиктиг чырыдышынын болгаш партияныч калбалыгынын херези бедилер шүгүмү үргүлчүлөр.

Партиянын шынар составын экижидерин үргүлчүлөрүн, сан сүрөр чорукту болдурубайн, а партия кежигүннеринин болгаш кежигүнге кан-

дидаттарын политиктиг денелин, марксизм калбалыгынын бедилеринче кол кичээлгеи салырынын чугулазын, коммунистерин политиктиг идеяларын бедилерин, бүгү коммунистер партияныч политиказын болгаш шийтпирлерин амьдыралга ботандырары дээш быжыг туруштуг демиселчилер болдуларынын чугулазын, ажылда четпестер-биле эптешес, ол четпестерин чай-ладырын могаг-шылап чокка чедиш алыр аргалыг кижилер болдуларынын чугулазын партиянын XIX съездининге Төп Комитетин ажылынын дугайын отчөт илеткелдине эш Г. М. Маленков чугаалаан.

Партия кежигүннеринин политиктиг идеяларын өстүреринин, партиянын шийтпирлерин күрүселди дээш муракчы демиселчилер болур оларнын ролон бедилеринин чугула чүүлөрүн өөренип шийлээдир болур. Партиянын кежигүннеринин болгаш кандидаттарынын идеялы денелин бедилер талазы-биле үргүлчү ажыл чорудары, марксизм-ленинни медреселдине оларны өөрдирер, оларны политикта талазы-биле белеткелди, медреселди коммунистер болдулары—партия организацияларынын хүлээлгези.

Партия активинин ам үедө болуп турар хоорай болгаш район хуралдары болза, партия хүрээленин киирп турарлардан негелделер партия организацияларында бедилдиң турар деп чүвени көргүзүп турар. Ынды болза-даа, партиянын чамдык комитеттеринин практикасында партияга хүлээп алырларын санын сүргеш, партия хүрээленин шынарын быжыгаларына четпестерин болдуруп турар чоруктар бар.

—Партияга чангыстап шыгыгызы-биле шийлди алырынын принциптерин партия организациялары сагыс чоруктар чамдык черлерде ам-даа таваржып турар. Ярославль хоорайнын партияныч Каганович райкому болгаш районун чамдык организациялары партияга кирип ту-

рар кижилерни ханызы-биле чедир өөренип көрбөй, олардан негелдени кошкак салып турар деп чүвени хоорайнын партия активинин хуралына демдегел турган. Партияга хүлээп алышыкынын ынашар шың эвес чорукканынын түнөөлдине, партия хүрээленин чурум талазы-биле будулганнар кирип турган.

Партияга хүлээп алышыкынын херезиде улуг четпестерин болгаш алдараалдарын Литва ССР-ниң партия организациялары кылган. Анаа четпес серемчелди болганы-биле партия организацияларына төлөп чок кижилер, харын-даа агы талазы-биле бүтпес идеягетер шүргүп киргилээ. Анык коммунистерин болгаш хамыктын мурунуга партиянын кандидаттарынын идеялыг кижизидилгезинге чугула кичээлгеи салдымаан. Кандидаттар боттары партия кежигүнүгө кирер кылдыр чогуур өйүндө белеткенир дугайында сагыш салбас чоруктарын фактылар бар болуп турар. Оон түнөөлдине Каунас хоорайнын партия организациясында партия кежигүннеринге кандидаттарын чарты кезин чыгызы кандидаттарын хуусаазын эрттирген.

Коммунистеринин идеялыг калбалыгынын херези экижидер партияныч иштиги ажылынын денелин чайгылыш чокка бедилер болур. Партия организацияларынын хүлээлгелери—партиянын кежигүннерин болгаш кандидаттарын хөй-нийтинин ажылына идеялыг кириштирип, организастыг чоруктуң, сагылга-чурумун болгаш дааскан ажыл-херезинге харысалгалынын угаан-бодалын оларга синдиктирип, бот-шүгүмчүлөдү болгаш адаандын шүгүмчүлөдү бүгү кемчег-биле калбартары болур.

Партия эге организацияларынын сорулгазы болза, партияга чаа кежигүннер хандыдары болгаш оларнын политиктиг кижизидилгезин, шүгүмчүлөдү болгаш бот-шүгүмчүлөдү

дид калбартары, четпестерге эптежиш шыдашпача эзуга коммунистерни кижизидери болур деп партиянын Уставы чугаалап турар. Медреселди, идеялыг болгаш коммунизмдин херезинге бердинген ажылчыларын, тараачыларын болгаш интеллигенцияларын партияга хүлээп алыр деп Уставта айтып турар. Кандидаттарын партия кежигүнүгө кирер кылдыр белеткенип алырына партия организациялары дузалажыр хүлээлгели.

Коммунист кижиди болза, партиянын шийтпирлеринин күрүселдези дээш идеялыг демиселчи болур. Ол кандыг-даа черге турза, оон хүлээлгези күш-ажылга, партия, күрүне сагылга-чурумун сагырынга үелерлиг болуру, будуругаге авангарды ролду илередири болур. Коммунист кижиди болза, сталинчы бешки беш чыл планын күрүселди болгаш ажыр күрүселди дээш социалисттик чарыштын киржикчилеринин мурунку одургаларына турар хүлээлгели.

Партиянын XIX съездинин төгүлүгү шийтпирлерин, бистин улуг баштыкчысы болгаш башкысы эш Сталиннын гениальг айткышынын амыдыралга ботандырарыне коммунисттик партия бодунун бүгү күштөрүн мобилизастап турар. Чаа улуг соруугалар-биле холбаштыр партия бодунун хүрээленин улам-на сырый катыштырып, партия кежигүнүнүн адын болгаш ужуз-дузанын, партиянын херези дээш, коммунизмдин херези дээш демиселге коммунист бурзуунун, партия организациязын бурзуунун ролон болгаш харысалгазын улам-на бедилди турар.

Бистин партияныч кажангындаан-даа артык чангыс эпиги, сырый катышкан болгаш быжыккан. XIX съездинин төгүлүгү шийтпирлерин ботандырбышаан, совет улусту партия коммунизмнин тилелгезинге бузуурлиг аппарат чоруур.

(«Правданын» ноябрь 13-теги мурунку чүүлү).

Совет тургузуг

Нарын суму Соведини—Эрзин районда мурнакчы Совет

Ажылчы чоңнар депутаттарынын Эрзин район Советинин куускому районун кезде Советтеринин ара-зында социалисттик чарыштын III кварталда түннелин чугаалашкан. Социалисттик чарыштын түннелинге Нарын суму Соведини (даргазы эш Маажый) эки түннелиг болуп, бир дугаар чарын алган.

Нарын суму Совети кезде сумулар Советтеринин социалисттик чарыжынын талазы-биле буттук хем-чеглерни ап, Советтин доктаамал комиссиялар-биле харылаазын эки-киспид, оларнын ажыл планиннан болгаш ажыл-чорудулгазын сессияларга үргүчү чугаалажып келгенин түннелинде, ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунунун талазы-биле биче эвес чедишкенин чедип алган.

Суму Советинин сессиязын 8 удаа чылдырып, анаа ажыл-агыйнын болгаш культура тургузуушкунунун 36 чугула айтырларын чугаалашкан болгаш сессияларнын белеткелдин баш бурунгаар эки шынарлыг чорудуп, сессияларга айтырлар белеткээрине доктаамал комиссияларны болгаш депутаттары калбаа-биле кириштирип турар. Сессияларга доктаамал комиссияларнын даргалары эдеричи илеткелдерин хамаарышкан айтырларын талазы-биле кылып турар болгаш оларнын ажыл планиннан сессияларга бадылап берип турар. Кезде ажыл-агый талазы-биле доктаамал комиссиянын даргазы эш Сайын-Хөө, тудуг-сууржуга талазы-биле доктаамал комиссиянын даргазы эш Аракчаа олар сессияларга 3—3 удаа илеткел кылганнар.

Суму Советинин сессиялары болуп эртен саньнда оон шийтпирин депутаттар ажылчы чоңга таныштырып, боттарынын отчеттарын сонгучуларын мурунуга кылып турарлар. Суму Советинин 9 депутаттары 1952 чылда сонгучулар мурунуга 17 удаа отчет кылган. Оон иштинде депутаттар Нюрст, Аракчаа олар 3—3 удаа отчет бергенер. Хамаатты чоңун ниити хуралдарын 16 удаа эртерген, хамааттыларнын ниити хуралдарын эртергенде баш бурунгаар эки белеткелди кылып, ху-

рал кажан, каяа болурун, кайдыг айтырларын чугаалажырын баш бурунгаар чарлап, хуралды беким деннедиг эртерип турар. Суму Советинге хамааттыларнын кирип турар хомадал, билдиришкенин өй-шаанда ээлеринге харылап берип турар.

1952 чылда сумуда бижик билбес болгаш бижикти биче билер 68 кижини бижикти билер кылдыр өөреткен. Чаа өөредилге чылынга школа, интернат болгаш башкылар сажынарнын септелгезин эки шынарлыг чоруткан болгаш сумуда школа назылыг уругларны школага бүрүнү-биле хаара туткан.

Суму Советинин талазындан колхозтуу организас, ажыл-агый талазы-биле бижыглаарынга удуртулганы болгаш дузаны эки чедирип турарын түннелинде сумуда «Коммунизмче орук» колхоз (даргазы эш Бадарчы) бодунун мурунуга салдырган планын соруганы күөседири талазы-биле мурнакчы колхоз кылдыр фанадип турар. Колхоз 1952 чылда мал өстүреринин күрүнө планын октябрь 1-ге чедир шек малды 110 хуу, чылгы малды 118,3 хуу, хойну 115 хуу, өшкүнү 103 хуу күөсеткен. Хойжу Эрзин Серин 113 төрүн хоюндан 113 хуу ханьнарын камгалап алган болгаш өске-даа дуржулгалыг малчылар бар. Колхоз мал продукциянын күрүнөге дужаар планын—эйти 106 хуу, дукту 100 хуу кылдыр хуусаа бетинде күөсеткен. Колхоз бо чылын мал чени белеткээринин планын 105,5 хуу, силос салышкынын планын 105 хуу күөсеткен. Кыштагылаанынга организастыг белеткенип турар, кыштагларда 27 кажааларын септеп дооскан, 620 центнер сиенни кыштагларда сөөртүп белеткэн, кыштагылаашкын белеткелдинде 16 колхозчулар ажылдап турар.

Колхоз 1952 чылда 14 чуртталга бакынарнын, 3 эки шынарлыг мал кажааларын, будурулгенин 1 тудуун тудар планын октябрь 1-ге күөсеткен. Колхозта тудуг бригаданы, суму Советинин депутаты эш Аракчаа тудугчуларнын күш-ажылын чөп организастап, тырттар күштерин болгаш транспорттун херекселдерин

шын ажыглап шыдаан. Оон түннелинде тудугчулар Комбужал, Ширшин, Шулуу, Шыныг олар ажыл нормазын 125-тен 200 хуу чедир күөседип турарлар.

Колхоз тараанын чайгы ажаалганын эки шынарлыг чорутканынын түннелинде га бүрүзүндө ортумаа-биле 11—12 центнер дужутту ап турар болгаш дужут ажаап алышкынын 25 ажал хуунун иштинде чидирг чок ажаап алган болгаш күрүнөге тараа дужаарынын күрүнө сентябрь 10-ла 100 хуу, МТС-тин натуралат төлөтгези-биле кады сентябрь 20-ге күөсеткен. 1953 чылдын тарылгазынга 360 центнер үрезинни үрүп белеткеп, үрезин-биле бодун бүрүн хандырткан болгаш уставтыг фондурларын үзүп белеткеп турар. Колхозчуларнын бир трудо-деннеге аванылап 2 килограмм тарааны берген болгаш чыл төңчүзүнде бир трудодегенге 4 килограмм тарааны үлөжир деп планнап турар. Колхозчулар Бел-Селен аванысыга 824, Сагаачы 500 килограмм тарааны алганнар.

Сумуда майгын бараан саарылганын планын III кварталда 100 хуу күөсеткен, кезде ажыл-агый үндүрүп болгаш страхованне чыылдазын суму Совети 100 хуу күөсеткен.

Сумуда медицина пунктузунун септелгезин эки чорудуп, одаар ыш-биле бүрүн хандырган.

Кезде сумулар Советтеринин социалисттик чарыжына тилекчи болган сумуга тысыр КПСС райкомунун болгаш райкуускомунун шийчир Кызыл тугун Нарын суму Совети I-II кварталдарда база салбан. Ам база-ла ол суму Советинде хөвөр арткан.

Ам сорулга болза, Советтин организас-массалыг ажылынын деннелин улам бедидип тургаш, 1952 чылда ажыл-агый талазы-биле башкы Сталинга чоруткан чагаада алган хүлээлгелерин долдур болгаш ажыр күөседири дээш социалисттик чарышты бүгү тала-биле калбартыры болур.

А. ШААЛЫ, Эрзин райкуускомун даргазы.

Ада-иелернин сагыш салыышкыны

Өөреникчилернин өөредилгеге чедишкенин болуру ада-иелернин талазындан база улуу-биле хамааржыр. Кым ада-ие бодунун оглунун азы уруунун өөредилгезинче үргүчү кичээгей салып, оон амдырал байдалынга таарымчалыг байдалдарын тургузуп турар болдур, ыдыг ада-иелернин уруглары өөредилгезинге ыяаыла эки болур.

Өвүр районун Сагыла «Кызыл туку» көдээ ажыл-агый артелинин кожигуннери эштер Бузуроол, Кечил оларнын 2—3 уруглары эге школада өөренип турар. Олар боттарынын уругларынын өөредилгезинче хүн-бүрү сагыш салып, уругларынын өөредилгезин, чорумунун байдалын башкылардан үргүчүлүгү айтырып, школа-биле үргүчүлүгү бижыг харылаазын тудуп турарлар.

Ынчангаш хүн-бүрүнүн демдегеринге оларнын уруглары чүгле «4», «5» демдегерлик өөренип турарлар. Олар чүгле уругларынын школага өөредилгезинче кичээгей салып турар эвес, харын оларнын бакынга кичизидилгезинче база улуу-биле сагыш салып, чуртталгага таарымчалыг байдалдарын база тургузуп, идик-хеп талазы-биле эки хандырып турар.

Ынчангаш үстүнде ада-иелернин үлөгерин-биле эске ада-иелер боттарынын уругларынын өөредилгезинче сагыш салып, оларнын өөренип, чурттаарынга таарымчалыг бүгү байдалдарын ыяаыла хандырган турары эрежок чугула.

Т. САРЫГ-ООЛ, Сагыл эге школанын башкысы.

Куш фермазын тургускан

Чөөн-Хемчик районун Иймеде Ленин аттыг колхоз куш ажылы сайзырадырын эгелен. Ол колхоз, бо чылын Кызылда куш ажылын сайзырадырын инкубатор станциязындан 300 дагаа оолдарын алган.

Оларны доруктуруп азыраар, куш ажылынга мергезиндиг болуру-биле мурнакчы колхозчу кыстар Бүрөсей, Чысырмаа олар куш азыраарынын техниказын эки өөренип кызымаккай ажылдап, хуштарын өстүрүп турарлар.

Колхозтун тудуг бригадазы куш ажылын сайзырадырын фермазынга тудуу-биле эки шынарлыг кажааны тудуп дооскап, ферманын өске тудугларын кылып турар.

М. ШААЛЫ.

Солун чагыдылгазы эки чоруп турар

Мөңгүн-Тайга районун Мөген-Бүрөн сумузуун ажылчы чоңу область солуннарын 1953 чылдагы чагылгазын улуг илепкей-биле чагыдыр алганнар.

Солуннарын чагыдары-биле бердиген план ыракта ажыр күөсетин

ген. Чагыдыкчылардан чүгле 3 кижичартык чылдын бижиктен, өскелер шупту бүдүн чылга чагыткалааннар.

Бо чорук болза, солун чагылгазынын ажылын суму Совети болгаш мыда партия эге организациязы

экип, организастыг эртергенни болгаш сумуунун ажылчы чоңунун полктикиг билинин, культурулуг негелдизинин улуг өздүдгезин херечилеп турар.

С. ШЫДЫРАА.

Районнар солуннарыннын чугула сорулгазы

Партиянын XIX съездинин шийтпиринге, улуг баштыкчы эш Сталиннын төөгүдүг чугаазынга, оон «ССРЭ-де социализминн экономнуг проблемалары» деп эш Сталиннын ажылында кирген улуг идеяларын пропагандалаарындан база ол идеяларын практика кырынга боттандырыныче массаны мобилизастаарындан улуг сорулга чок.

Партиянын XIX съездинин материалдары, съездинин сөөлгү хуралынга эш Сталиннын чугаазы бистин областын ажылчы чоннарыннын ортузунга политиктиг болгаш будурулгени чаа көдүрүлүшкүнерин болдурган. Районнар солуннарыннын арынарнын колхозтарын кечигуннеринин, совхозтар, МТС-тер ажылынын арынын, үлөтүр будурулгелеринин коллективтеринин партиянын съездинин сөөлүндө кандыг чаа хүлээлгелерни ап турарын көргүзүп турар материалдарын эвээш эвес парляп турар.

Чөөн-Хемчик районун «Ленинчи орук» солунунун редакциязы социалисттик чарышты калбартканынын ачызы-биле «Коммунизмче орук» көдээ ажыл-агый артелинин колхозчуларыннын күрүнө мурунуга тараа дужаар хүлээлгезин хуусаа бетинде күөсеткенин болгаш көдээ ажыл-агый чылын чедишкенин доозары дээш демиселди калбартып турарын номчукчуларга чугаалап турар. Кая-Хем районун солуну «Колхозчу» «Трактористернин кайгамчыктыг эки чедишкенин» деп материалга Сарыг-Сеп МТС-тин трактористер Н. Строев-биле П. Дресвяников оларнын партиянын XIX съездининге алдар кылдыр алган хүлээлгезин чедишкенин күөседип, «С-80» деп трактор-биле сезонда нормадарга 1600 га чымчак чер андар тургаш, 2500 га кылдыр күөседип, 2000 килограмм кыварчүдү камнап алганын бижип ту-

рал. Номчукчулар Турашнын үлөтүр комбинатынын ажылчыларыннын чаа хүлээлгелеринин дугайы Би-Хем районун «Сталинчы» деп солунундан номчуп ап болурлар. «Кызыл туку» солунунун арынарнын Улуг-Хем районун колхозтарында социалисттик чарыштын чаа калбартышкынын дугайы бижип турар.

Партиянын XIX съездинин шийтпиринге, эш Сталиннын чугаазынга сорук кирген ажылчы чоннарын беким идеякенин, хөгжүлдезин болгаш чаа эгелээшкенин районнар солуннары бүгү тала-биле деткир ужурулуг. Чаа беш чыл планын пропагандалаарынын үлөтүр будурулгелеринин планинын, колхозтар тудугларынын планинын, интинин малын өстүреринин планинын күөседириин база социалисттик өчүнү улам бижыкларыннын практиктик сорулгалары-биле тудуш холбаштылары чугула.

Бешки беш чыл планын непередип тардыры солуннардан чогаалдыкчы инициативтиг, чедингир дылдык, тодаргай фактылар-биле салдырган сорулга бүгүдезин тайылбырларын негетинип турар. Коммунизм тилелдезин дээш демиселге чаа беш чыл планынын төөгүдүг ужурууда эки ажылчы чоннарын билеп алырынга солуннар улуг дузаны көргүзөр ужурулуг.

Ынчалза-даа, бистин районнар солуннары мурнакчыларын эки дуржулгазын нииткидип көргүзериинге, салдырган сорулгаларын чедишкенин күөседириинге, массаларын мобилизастаарынга парлаганын сөөлүнү күжүн ам-даа ыракта чедир ажыглайын турар. Чижээ, Челаана МТС-тин комбайнеру Ховалыг Очур-оол эш Сталинга чоруткан чагаада алган хүлээлгезин че-

диншкенин күөсептишаан, будурулге талазы-биле улуг чедишкенин чедип алган. Ындыг турбуже, «Ленинчи орук» солунун редакциязы (редактору эш Сеев) Очур-оолдун мурнакчы дуржулгазын солунга парляп, ону бүгү механизаторларын болдурарын күөсептиш. Колхозтарда куш-ажылынын шын эвес организастаарынын турарынын дугайы Танлы районун солуну «Большевик» (редактору эш Чешуин) солунун арынарнын парлаваян, чогуур демиселди чорутпайн турар. Тес-Хем районун солуну «Бурунгаар» (редактору эш Паву) социалисттик чарыштын дугайы система чокка, кончүг эвээш парляп турар.

Район солуннары бүгүле жанрлары долзуу-биле ажылап тургаш совет кижилерин будурулгени чедишкенин ханызы-биле болгаш системини-биле көргүзөр, оларнын чаа куш-ажылчы чедишкенин нежерге сорук ынир ужурулуг. Социалисттик чарыштын улуг күжүн, ажылчыларын, колхозчуларын болгаш интеллигенттерин бүгү үзүп чүткүлүн коммунизм тургузушкунун херезинге кириричче улаары, чаа беш чыл планын күөседириче эвилелдери чугула. Партиянын XIX съездининге отчет илеткелдинге эш Маленковтуг чугаалааны болза: «Партия организацияларын сорулгазы болза, идеологияны ажылды чедир үнелес хоралыг чорукту чок кылдыр, партиянын болгаш күрүненин бүгү эвендарынга ол ажылды экижидер, марксизмге таарышпас идеологиянын кандыг ала идрершикенин могаг чокка сойгалап илередири болур. Социалисттик культураны, эртемни, литератураны, уран-чүдүлүг хөгжүдери болгаш сайзырагыйжылар, коммунисттерин идеологияны белеткелни экижидеринче, ажылчыларын, тараачыларын, интеллигенциянын политиктиг серемчелени болгаш медерелин бедиринче идея-политиктиг сальдар кириринин бүгү чөпсектерин, бистин пропагандавысты, агитациявысты, парлагавысты угландыраы эрежок чугула».

Республика ЧАГААЛАР

Массадаан хоорук библиотека

Библиотека болза, культураны оодаа болур ужурулуг. Ындыг турбуже, Кая-Хем районун «Октябрь 30 чыл ою» колхозтун төвү Федорова суурда библиотека барык ажылдавайн турар. Үргүчүле шоочалыг турары көвүдөн.

Ийи-чангыс ажитына бергенде баарга, библиотекада номчуктуга таарымчалыг чүл чок. Библиотеканы чангыс-даа лозунг, плакат, чурук, портрет-биле кааставаан. Номнарынчурум чыскалды чок. Чарык кара икафта үен-даан кылдыр тырып сул каан.

Библиотекада безин чадаарда кижин олурар чангыс-даа стол, сандай чок. Номчулга залы тар, оон типтин та кажан аштаан чүвейик, пок-дворак дола берген. Ол ыдыг библиотеканы черле кижик культураны оодаа деп адаар ужуру чок.

Библиотека эргелекчизи эш К. Чунарэва анаа хүнде келсе кээр, келбесе келбес, келсе-даа доразин чоруй баар. Ол ышкыш номчукчуларга ол кончүг ээлдек эвес. Улусном айттырарга, хыйларын азы «чок» дей тырткаш чоруй баар. Ынчангаш номчукчулар ышар хандыкшывайн, номчулгандан хоорук болуп турар. Эч ылангыч чокта чаа ол райога Кызылдын башкы үчилдизинин студенттерин шептеп чораш, ажыл шагындан хостуг үдөе анаа номчулга кылар дээш челе бээрге, библи-

отека эргелекчизи эш Чунарэва ол студенттерин эпчөгү-биле үндүр сырыпкан. Ол мынча деп турган: «Бо силерге хамаарышпас библиотекэ-дыр, маана чүгле бо колхозтун улугу номчулга кылар чер чүве». Ол харын улуска номчулга, беседа кылып бээр тургаш, оларнын үндүр сырып турары шын эвес.

Районда тараа ажаалганынын үзүн түлдүктөн турга-даа Чунарэваны оон шуут хостааш, библиотеказы доктаамал ажылдадыры-биле арттырган турган.

Анаа сындап, ол күөдөи анаа-ла олуруп, чүгле шалын ап келген турда, колхоз даргазы эш Глазырин болгаш суму Совети болза, шөл ажылдарыннын үзүндө библиотеканы ажылдадырынын улугу, харын Чунарэванын булгамыш чоруй-биле элтежин келген.

Ол колхозтун аныяатары номчулганы аажок күзөп турар, а библиотека оларнын ол күзелин шуут-ла хандырып турар. Номчулга талазы-биле чангыс-даа конференцияны кылбаан. Номчукчулар-биле кандыг-даа ажыл чорутунаан.

Мынчангаш Кая-Хем районун партия, совет органны, ылангыч районон культура-чырыдышыкын килдиз ол библиотеказын аныяа септидерин боттарынын кичээгейин угландыраа чогуур.

С. ТЫКЫ.

Кызыл өгүнү ажылын сегидер

Сүт-Хөл районун Бора-Тайга сумузунга кызыл өгүнү тургусканындан бээр чыл ажыл турар. Ындыг болза-даа, оон күөсеткен түннелинде ажылды мынчага чок. Харын кызыл өгүнү боду шуут үрелип элээн, бо аразында анаа үш эргелекчилер болгаш массовиктер халашкан.

Язы-бүрү литература, музыка херекселери чилип, сандараан. Сөөлгү үдөе районун культураны чырыдышыкын килдиз ук кызыл өгүнү номчулга чери кылдыр шилчиккен, ышкыш-даа ону таарымчалыг оран-сава-биле мынчага хандырып шылаваан. Оон чылдагааны биле ол номчулга чери «Сталинчы орук» колхозтун конторазынын эжинин аксы чегенгич бичи будунчугашка «ажылдар» ужурга

таварышкан. Ында 6—7 хире сеткулардыг, он ажыг хире литература-лардыг бир столдан өске чүү-даа чок. Оон ажылдакчызы уруг ажыл шагынын соонда демги каш сеткүүлдерин болгаш литератураларын колдуктап алгаш, чанып чоруп турар.

Кызыл өгүнү ажылы бо хире сандаргай байдалда турарын билеп турар хирезинде, КПСС-тин Сүт-Хөл райкомун болгаш райкууском кандылдаа хемчегин албайн турар.

Мынчангаш ам сорулга болза, бо кызыл өгүнү ажылын чогуур негелдеге чедир тургузар төлээде, хамаарышкан организациялардан чогуур хемчеглерин алыр ужурулуг.

О. ЛОПАН.

«ШЫННЫ» МАТЕРИАЛДАРЫНЫН ИЗИ-БИЛЕ

«Колхоз рыногунун ажылын экижидер»

Бо чылдын августун 9-та үнген № 154 «Шын» солунга парлятыган «Колхоз рыногунун ажылын экижидер» деп эгели чүлге Кызыл хоорайда колхоз рыногунун ажылында чөптестерни шүгүмчүлөөн.

Ол чүүдү ажылчы чоңнар депу-

таттарынын хоорай Советинин куускому чугаалашканын болгаш 1953 чылда рыноктун чаагайжыдарынын планын кылганын хоорай Советинин куускомунун даргазынын ораактыгы эш Новиков «Шыннын» редакциязынга харылаан.

Партия организацияларынын идеология ажылынын деннелин бедиринин болгаш ажыл-агыйнын база культура тургузуушкунунун бүгү сорулгаларын чедишкенин шийтпирлээринин херезин партия пропагандазын экижидери, коммунисттерин өөредилгезин системин организастаары улуг ужуру-дузалыг. Районнар солуннары болза, партия чырыдышыкынын ажылын үргүчү чырыдар, политшколаларда болгаш бөлгүмнерде кичээлдерин канчаар эртин турарын көргүзөр болгаш партиянын XIX съездинин материалдарын база эш Сталиннын чугаазы, оон «ССРЭ-де социализминн экономнуг проблемалары» деп чогаалын өөренирин канчаар организастаарын үргүчү чырыдыр бижир, эки пропагандастерин ажылынын дуржулгазын непередир хүлээлгелин.

Кая-Хем районун «Колхозчу» солуну (редактору эш Пясовских) кончүп шын кылган, чүл дээрге, октябрь 17-де үнген дугаарынга районун политшколаларынга болгаш бөлгүмнеринге баштайгы кичээлдерин дугайында материалдарны калбаа-биле парлаваян. Эш Чичининин материалында чамдык партия организацияларынын секретарларынын болгаш пропагандастеринин талазындан харысалга чок болганы-биле баштайгы кичээлдерин үзүлгенин демделеп турар. Ылангыч МТС-те, райкууском коллективинде, «Сталинчы орук» колхозта бөлгүмнерин баштайгы кичээлдерин үзүлгөн. Солуннарын редакциялары школаларын, клубтарын, номчулга бакынарнын база уран-чүдүлүг бөлгүмнеринин ажылы доктаамал чырыдырыныче улуг кичээгейни салыр ужурулуг.

Солуннар редакциялары парлагавышты колхозчуларын, МТС-терин болгаш совхозтарын ажылчыларын, үлөтүр болгаш көдээ ажыл-агыйнын «элекчи-чаарткычларын, партия, совет болгаш ажыл-агый организацияларынын ажылдакчыларын калбаа-биле кириштирер херек. Солуннар болза,

агитколлективтерин болгаш тусту агитаторларын ажылын калбаа-биле чырыдыр, будурулгелерин пданырын долдур болгаш ажыр күөседириче массаны кызымаккай күш-ажылын мобилизастаар ужурулуг.

Бистин мурунуга салдырган сорулгаларын чедишкенин боттаалдырар төлээде, районнар солуннары, оларнын ажылдакчылары ажылда чөптестерни бот-шүгүмчүлөдүн болгаш адаандан шүгүмчүлөдүн күжү-биле дидим илереди, ону узуткап алдырынга дузаалажыр ужурулуг. Коммунист партия, эш Сталин совет кижилерин менээргени бербезинге болгаш ажылга чедишкенин бажы дескине бербезинге, ажылдын түннелин шын үнелеп көрүп, чөптестерни чогуур өйүндө узуткап алдырынга өөредип турар. Солуннарын хүлээлгезин болза, бодунун арынарнын ажылчы чоңун чагааларын үргүчү парляп, бот-шүгүмчүлө болгаш адаандан шүгүмчүлөдүн бүгү хемчеглер-биле калбартып, чөптестерни узуткаары дээш демиселге ажылчы чоң массаларын хаара тудары болур.

Бистин парлаганын күштүг болуру партияны удуртулгандан хамааржыр. Партия райкомнары районнар солуннарыннын ажылыне ханызы-биле кирип, оларнын ажыл-чорудулганын хүн-бүрү углап баштаар, парляп турар материалдарын идейлиг болгаш литературалыг деннелин бедир дээш демисежири чугула.

Парлагавыштын бүгү күжүн ажылчы чоннарын патриоттуг идеякенин улам көдүреринче, партиянын XIX съездинин төөгүдүг шийтпирлерин өөрениричче болгаш амдырал кырынга боттандыраыныче, улуг Сталиннын айткан сорулгаларын сорук киришкенин күөседиричче угландырыр херек.

Д. РЫЛОВ, КПСС обкомунун пропаганда болгаш агитация килдизинин инструктору.

Улус демократиясының чурттарында

Кыдат-совет найралдын айы

ПЕКИН. Синьхуа агентилелинің медзеп турары болса, кыдат-совет найралдын айы Лхасада ажытылган. Совет Эвилелинің амдырлыгына холбаштырган митингдерге Тибеттин найсылалынын чурттакчылары идепкейли-биле кирип, анаа хамаарыштырган делгелге барып, совет киноларын көрүп турар.

Лхасанын чурттакчылары ноябрьның 7-де улустун-хосталга армиянын хоорай гарнизонуун дайынчылары-биле болгаш командирлери-биле журажылгыны кылган. Ол журажылгага улустун төп чазанын төлөөлекчизи Чжан Цзин-у болгаш Тибеттин шериг округунун командылакчызы Чжан Го-хуа олар чүве чугаалааннар. Олар Октябрьнин социалисттик Улуг революциянын бүгү-делегей ужу-дузанын демделген болгаш бүгү-делегейге тай-

быны камгалаарының база Кыдатка эконом тургузуушунуун херээнге кыдат-совет найралдын ролуун чугаалааннар. Совет Эвилелинің бодунун биче националдарының экономнуг болгаш культурулг деңгелин көдүргөн дуржулгазын ажыглаары-биле чаа Тибетти тургузары чинк болурун Тибеттин тус чер чазанын төлөөлекчизи Нгбао Джигме бодунун чугаазына айткан.

Улустун-хосталга армиянын элээн хөй кезектеринге байырлыг митингилер болган. Андартымзан кур черлерни андарарында ажилдап турар улустун-хосталга армиянын дайынчылары кыдат-совет найралдын айына алдар кылдыр бодунун кылып турар ажылын доозар деп шийтирилээр.

(СЭТА).

Польшанын мурнакчы бүдүрүлгелери

ВАРШАВА. Совет Эвилелинің Коммунисттик партиясының төөгүлүг XIX съездинде, Октябрьнин социалисттик Улуг революциянын 35 жыл юнга, а ол ышкаш Польша Улус Республиканын сейминин сонгулдларына белеткелер Польшанын ажыкчы чоңарының бүдүрүлгечи идепкейини күчүлүг көдүрүшкүнүн үндүргөн.

Чижээ, машина тудуунун үлөтпүрүнчү бүгү бүдүрүлгелеринин 80 кузу чарышка киришкен. Металлистерини профэвилели чарыштын түнелин үндүрүп көргөш, шилдинг турктары «Урсус» деп трактор заводунга, Бельскиде техниктер дерилаге заводунга болгаш чурттуг мурнакчы өскө-даа онгон бүдүрүлгелеринге чыгысыр деп доктааткан. «Урсус» заводтун коллективн үшкү кварталдын планын 101,4 хуу күүсеткен болгаш

сентябрь, октябрь айларда пландан ажыр 50 тракторларны бүдүрүп үдүргөн.

Үлөтпүрүнчү өскө-даа адырларының бүдүрүлгелери ол ышкаш улустун чедишишкенини чедиш алган. Шомберкте электри станциязы эртен чылын хожудангай бүдүрүлгө турган. Бо чылын электри станциязынын коллективни ажылга дька чедишишкенини чедиш ап. бодунун чыл планын хуусаазында 25 хун эртте күүсеткен. Ол электри станциязы чыл төчүзүнгө чедир немелде кылдыр 50 миллион киловатт-шак электри күжүн бээр.

Саазын үлөтпүрү алды чыл планынын үшкү чылынын планын хуусаа бетинде күүсеткенини бирээзи болур болгаш сентябрьга бо дээрга октябрьда 5,6 хуу хөй саазыны ажылдап кылган.

Чехословак-совет улустун найралынын быжыгышкыны

ПРАГА. Чехословакиянын телерадио агентилелинің дамчыдыл турары болса, чехословак-совет найралын айынын хунеринде бүгү Чехословакияда совет кино чурттар көрүстүрүп, театрларда совет чогаалдарынын шинлери болуп турар. Ильен болгаш Либере хоорайларын кино театрларында «Утундурас 1919 чыл» деп өнүгү уран-

чечен кинону көргүзүп эгелзген. Көрүкчүлөр кинону ханышкын-биле уткан.

Опавскин опера театры Кавалескиини «Тарастың өг-бүдөзү» деп операзын көргүскөн. Карловени Варшавтарынга: М. Горькийни «Мешане», а Ливерец хоорайга — М. Горькийни «Враги» деп шинлери болган.

Румыниянын көдөз ажил-агыл механизациясынын өзүлдөзи

БУХАРЕСТ. Чурттуг индустрия-механизациянын хөгжүлдөзү-биле калыпканында көдөз ажил-агылнын механизациянын денелин үзүктөлөк белип турар. Баштайгы МТС-тин тургусканынан бээр үш ажалды дургузунда машина-трактор парктарынын саны 218 четкен. Трактор парктары 10 муң алып турар. Трактор андазынаарынын, моторкаларнын болгаш саякалар-

нын салы 3—4 катап өскөн. Культураторларнын саны 37 катап улгаткан.

Тракторларнын ажылдап кылып турар шөлү чылдыкна калбарып турар. 1948 чылда 65 муң гектар черни ажылдап кылган болса, бо чылдын 2400000 гектар чер ажылдап кылдынган.

(СЭТА).

Азия болгаш Оожум океан чурттарынын тайбын талаакчыларынын харылаа комитетинин кыйгыры

ПЕКИН. Синьхуа агентилелинің медзеп турары болса, Азия болгаш оожум океан чурттарынын тайбын талаакчыларынын харылаа Комитетинин чурттарынын тайбын талаакчыларынын харылаа Комитетинин национал комитеттеринче программа чуртукан, ында чугаалаары болса:

Улустарнын тайбын камгалалына Вена Конгресинин ажилдарын үчү чоокшулап турар үеде чурткы чоңуну бүгү агылары, Азия, Австралиянын болгаш Оожум океан эриктеринин язы-бүрү чурттарынын тайбын камгалалынын комитеттери болгаш бүгү политиктиг, й-инити база шажын организациялары ол Конгреске белеткелди шийтирип чорудар сорулга-биле

чангыс эп-сеткилдиг хөдөлишкенин кылырныга ылапты-биле бүзүрүп тур бис.

Боттарынын чурттарынын бүгү эр, херээнге кижилеринге ол Конгрессти чылдырарынын ужу-дузанын калбаа-биле тайылбырлаарычче; эң эки төлөөлекчи болур төлөөлери идепкейли-биле орг-низастарычче; Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүдөлине болгаш Азия болгаш Оожум океан чурттарынын тайбын талаакчыларынын харылаа Комитетинче белеткел ажылынын чоруп турарынын дугайын чогуур үезинде медзептеринче силерни изин-биле кыйгырып тур бис.

(СЭТА).

Улустарнын тайбын камгалалынын Конгресинге уткуштур

Бүгү чурттарын улзу тайбын камгалалынын Конгресинге белеткелдерин хун-бүрү улам калбартып турар.

Уругвайдан алдынан медзепи угаар алырга, Ривер хоорайга быын талаакчыларынын конференциязы болуп эртен. Ол конференцияга тайбын дээш демиселдин р-черин районрак комитеттери, кураембо хоорайнын болгаш Бразилиянын кызыгаар хоорайы Ливрантонун тайбын талаакчыларынын төлөөлери киришкенер. Уругвай хемин ол-бо талазында чыдар рртун сонгу-барын департаментинин тайбын талаакчылары айсанду хоорайга конференция шийтиргенер.

Улустарнын тайбын камгалалынын болур деп турар конгресин-биле холбаштыр Норвегиянын төвү Осло-

да тайбын камгалалынын комитетди беш улуг күрүселерин аразына Тайбынын Пастызын чарар дугайында Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүдөлинин Кыйгырынын адаанга ат салышкынын чырынын талазы-биле массалыг немелде кампанияны чорудар деп шийтирилээр.

Улустарнын тайбын камгалалынын Конгресинге идепкейлиг белеткел Голландияда калбарган. Чурттуг хоорайларында болгаш суурларында тайбын талаакчыларынын хуралдарын эрттирип, Конгреске голланд төлөөлери чорурун акшаландары-биле хөрегилерин чыып турар. Металл ажилдап кылып үлөтпүрүнчү ажилчыларынын федерациязынын чыганы хөй кижки киржикчилг хурал Роттердамга болган.

(СЭТА).

КНО-нун Кол Ассамблеясының 7-ги сессиязы

НЬЮ-ЙОРК. Кол Ассамблеянын ноябрь 11-де эртенги хуралына нити чугаалажып көрүшкүн үезинде Индиянын төлөөлеринын баштыгы Лакшми Пандит, Англиянын даштыкы херектер министри Иден, Грециянын болгаш Косто-Риконун төлөөлери чүве чугаалааннар.

Бирги комитеттин ноябрь 10-дагы хуралына СССР-нин төлөөлеринын баштыгы А.Я. Вышинскийни чугаазы корей айтырыгы КНО-нун Кол Ассамблеясының кичээнгейинин төвүнге база катап тургускан. Корей айтырыг бүгү делегейниг амгы байдалынын кол айтырыгы болуп турар дээрзин Ассамблеянын хуралына чүве чугаалаан төлөөлөр шупту билдингенер. Бүгү-делегей эргелери АКШ-тын Корееда командылаалынын каржызы-биле үрөп турарын агартырын оралдажып, туттурган корей болгаш кыдат шериглери дедир чандырарындан ойталап турар америк-англи блоктун төлөөлекчилерин чижек кылдыр чугаалап турган бүгү чылдактарынын үндөзүн чогуу болса меге нугүлдүүн көргүскөн А. Я. Вышинскийни чугаазы оң-биле кады Корея дугайында резолюциянын америк төлөөлелинин чогаалдыкчыларын болгаш оларнын дузалдыкчыларын чаржалаштырып кириген.

Ол чорук Англиянын даштыкы херектер министри Иденни чугаазына гана илереп көзүлгөн. Корей айтырыга хамаарыштыр чүве чугаалап-оон чугулазын демделгезин, Иден, ыччалзажок «юрист эвес кижини мен» деп меделгезин болгаш анаа чылдак каккаш, Кореяга тайбын таарыштырылганын талазы-биле резолюциянын совет төлөөлелин чугаалажып көрүндөн болгаш база АКШ-тын чыгырыкчы бөлүктөрүнүн болгаш ону эдерип турар чурттарын корей дайыны соксадкысавайн турарын сойгалап илередири-биле А. Я. Вышинскийни чижек кылдыр көргүскөн фактыларын чугаалажып көрүндөн ойталап каапкан. Туттурган шериглери дедир чандырар дугайында айтырыг талазы-биле америк шериг командылаалынын бодалдарында Иден анаа-ла катыжа берген. Оң-биле кады Иден болса, туттурган шериглери америк лагерлерде күш-биле тудуп турар ук командылаалдын хоойлуга удур хөдөлишкенин агартыр талазы-биле чүвү-даа чугаалаар деп оралдашкан. Кореяга тайбын таарыштырылганы чорудар талазы-биле комиссияны тургузарынын дугайында совет резолюция төлөөлелинин алыс уткузунга хамаарыштыр кандыг-бир удурданышкын кылыр харык чок болганындан Иден болса, «сөөлдөң барып ындыг комиссияны тургузар чер тыштап кээп болур деп чүвөгө маргыштап турарынын» дугайында меделгелди-биле агылынын турган.

Катышкан Нациялар Организациясының бүгү делегей талазы-биле чугула айтырыгларын шийтирилээринге шаптыктап турар чылдагаанарны көргүзери Иден бодунун чугаазынын эгезинде-ле аазан турган. Ыччалза-даа ол ук айтырыгларын чугаалажып көрүндөн ойталаан. Ынчаарга, шийтирилтимээн бүгү-делегей айтырыгларын талазы-биле, оң иштинде КНО-га чаа кижигүнер хүлээп алыр дугайында айтырыгын, КНО-нун чепсек дүжүр комиссиясынын ажылынын дугайында, Австрия-биле тайбын керээзин чарар дугайында айтырыгларын талазы-биле оон чугаалаан чүвүлери Айыыл чок чоруктун Чөвүдөлине, чепсек дүжүрүшкүнүнүн талазы-биле комиссияга болгаш КНО-нун өскө-даа органнына америк болгаш англи төлөөлекчилерин мурнундагы үндөзүн чок балдыт калдарынын сүүзүн чок катаптаашкыны болуп шийти берген. Чижээ, Австрия-биле тайбын керээзин чарарынын дугайында айтырыгга хамаарыштыр чүве чугаалап тургаш, Иден болса, АКШ-тын болгаш Англиянын чыгырыкчы бөлүктөрүнүн бо айтырыг талазы-биле политиканын чарын оралдажып, ол керээ төлөөлели Австрияга хамаарышпас чорукта да, демократтыг хөгжүлдөндү-даа хандырып бербей турар деп чүвө бүгүдөгө билдингир турбужа, «допчүлатынган керээ» дээр керээни австрия айтырыгын шийтирилтетини ол кылдыр көргүзери чүткүдүп турган. Германия-биле тайбын керээзин чарар дугайында дөрт улуг күрүселерин чугаалажышкынынын үзүлгенин харысалгазын харын АКШ-тын, Англиянын болгаш Франциянын чазактары хүлээр дээр дугайында нити билдингир ол фактыны Иден буруу шавар деп оралдажып турган.

Чепсек дүжүрүшкүнүнүн талазы-биле комиссиянын ажылына хамаарыштыр чүве чугаалааш, англи төлөөлекчи болса, АКШ-тын болгаш Англиянын төлөөлери «конструктивтиг саналдарын» чугаалажып көрүрүк ук комиссияга саналдап турган деп фактыларга чөрүштүр меделгезин. Ыччалзажок, атомнуг чепсекти болгаш массалыг ууткааскынын чепсектеринин өскө-даа левиралин хоругдаар дугайында айтырыгларын, а ол ышкаш боо-чепсекти болгаш чепсектиг күштерин кызырарын америк-англи саналдар ыт чокка оюп эрттип турган болгаш ол айтырыгларын шийтирилээрин бирги ээлчегде боо-чепсектерин «илередишкенин» чорударынын чугулазынын дугайында чугаалаар-биле солуп турган деп чүвө бүгүдөгө билдингир болганда, ол саналдарын чүдүдөн тургустунуп турарын Иден чугаалавайн барган.

КНО-га чаа кижигүнер хүлээп алырынын дугайын чугаалап тургаш, Иден болса, КНО-га хүлээп алыр дугайында билдинишкенин кирген 14 күрүселери КНО-га харугда хүлээп алыр дугайында совет саналдарын хөй удаа күш чок болдуру турган Катышкан Штаттарын болгаш Англиянын туружунун дугайында чангыс сөздөзү ыталаан. Болгария, Румыния, Венгрия, Албания болгаш Моол Арат Республика КНО-нун кижигүнүгө хүлээп алыр дугайында билдинишкенин элээн каш чылдарын мурнунда-ла кириген. База оларны КНО-га хүлээп алырына америк-англи блок бодунар аргалар-биле удурланган турган дээрзини дугайында чүвү-даа ыталап чыгып, Иден болса, Италия, Португалия болгаш Цейлон дээр ышкаш чурттарны КНО-га хүлээп алырынын эргежок чугулазынын дугайын меделгел турган.

Оон чугаалааны ышкаш, колонийни күрүненин төлөөлекчизи кижини болганда, Иден болса, колонийни күрүселерини политиканыга «киржиринден» Кол Ассамблеяга болгаш КНО нитизи-биле овартынып туттунар ужурулг деп меделгезин эргежок чугула деп санаан-база Кол Ассамблеянын Тунис болгаш Марокко айтырыгларын шийтирилээр «бурун эргези чок» деп балдыктап турган француз төлөөлекчиси ол дөктөз.

Совет Эвилелинге болгаш улус демократиясының чурттарына удур хол-мөгечи халдаашкынар Иденни чугаазына элээн хөй бар болган.

Индиянын төлөөлеринын баштыгы Пандит хуралга чүве чугаалааш, Ассамблея кулам өзүп турар кризистин байдалында чылган, «Кореяда дайын үргүлүчүлүг» база ыччалзажок «бо Ассамблеянын мурнунда турар бир дугаар чертегин чугула айтырыгы Кореяга тайбын болур» деп меделгелдерден эгелзген.

Ыччалза-даа, Кореяда дайыны соксадкысавайн Катышкан Нациялар Организациясы чүвү кылза чогуурул деп чүвени ол-ла хөвээр чугаалааш, ол эң чугула айтырыгын Индиянын төлөөлекчизи оюп эрте берген.

Оон өскө айтырыглар дугайын чугаалааш, Пандит болса, КНО-нун ажылына Кыдат Улус Республиканын улустун Төп чазанын киржири чугула деп Индиянын чазаса эзнап турар деп меделгезин. «Кыдаттын Улустун чазан КНО-га кириген турар ужурулг. Кыдаттын төлөөлелин дугайында айтырыгын амгы байдалдын тодаргай фактылары-биле холбаштыр шийтирилээр» шаанда, бистинг мында маргылаабыс боттүг эвес болуп хөвээр артар» деп ол чугаалаан.

Долу бот-эргелдиги чедиш алыр деп Тунистин болгаш Марокконун чүткүлдери Индиянын сагыш-сеткил катыштырып турарынын дугайын Пандит бодунун чугаазына меделгезин.

Индустарнын раса талазы-биле ыталап-истеп-сүрүп турары-биле холбаштыр, Мурнуу Африкада тургустунуп келген байдалдын айылынын ол айткан.

Оон соонда Грениянын болгаш Косто-Риконун төлөөлекчилери чүве чугаалааш, туттурган шериглери дедир чандырар дугайында айтырыг талазы-биле америк командылаалдын туружун деткээнер.

Кожак хөгжүлдөдиг чурттарын байдалынын дугайын чугаалааш, ындыг чурттарын чоңу «эң берге хоозуралдын» байдалында чурттап турар деп меделгезин болгаш хожудангай чурттарын экономнуг хөгжүлдөзине «дузаламчы» көргүзери чине америк-англи блоктун удурдукчуларын кыйгырган.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Кореянын Улустун армиясынын Кол командылаалынын даяндыгы

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканын Улустун армиясынын Кол командылаалынын ноябрь 12-де меделгезин болса:

Кореянын Улустун армиясынын катыжышкыны биле кыдат улустун эки-турачы кезектери барымы болгаш төп фронттарын тустуу участоктарына дайында удур камгалаадыг тулчушкундарын чорударын үргүлүчүлөп дайыннын

атакаларын ойтур шаап, оон дпирг күжүнгө болгаш техникасына улуг чидриглерин таварыштырып турар.

Ноябрь 12-де Улустун армиясынын зениттик кезектери биле дайыннын самолёттарын кедеп алар адыгы-аңчылар дайынын ийи самолёду андара аткан болгаш дөрт самолётту үрөй аткан.

(СЭТА).

Лисынманчы солдаттар Улустун армиясынын палазынче кирип турар

ПЕКИН. Чоокта чаа фронт шугумун эрткеш, кыдат улустун эки-турачыларына туттурган ийи лисынманчы капралдар биле Синьхуа агентилелинин корей фронтуда тускай корреспондентизи беседэ чоруткан.

Мурнуу-корей солдаттар улустун шериглеринин талазынче ийи-үш кижиги бичин-бичин бөлүктөр болуп алгаш, шийлип кирип турар. Олар шыргайлар иштинге чаштынып алгаш, фронтунун шугумун эрте берип болур хере таарымчалыг үени манал чыдарлар, а чамдыктары оларны такнылаадыг чорудуптарга, тейлер ийлири-биле маначы чораш улустун шериглеринин туржунче кирип

турганнар деп ол ийи капралдарын бирээзи чугаалаан. Мурнуу Кореянын анык солдаттарын хөй кезин армияже күш-биле кеддирип турар деп олар чугаалааннар. Капралдарын бирээзини чугаалааны болза: «Армияже чоруткан кол-кол кемгиркичилеринде адырылгаш, бистин улuzuвусу хоозуралдын эң ындыкы хөмчөзүлгө кудулап баткан. Шериглер чыыр дугайында дужааладык күү секчилери болуп турар мурнуу-корей полицияны бистин улuzuвустун ханы көөр хөңнү чок чоруунун ужуру ында».

(СЭТА).

ФРАНЦИЯНЫН НАЦИОНАЛ ХУРАЛЫНДА

ПАРИЖ. Ноябрь 8-те национал хуралга иштин херектер министр-ствоууну 1953 чылда бюджетинин дугайын чугаалажып көргөн: «Юманите-диманш» солунунун даяндап турары-биле алырга, чазактын ук министрствого бээр деп көрүп турар кредиттеринин кол нуруузу — 68 миллиард франкын (акшаны) полиция тудуп тургузарына телевидерп турар. Иштики херектер министр-ствоуунун бюджетинин чазак төлөөлелинде «республиканын айыл

чок чоруунун отрядтары» дээр чаа 10 отрядтарны тургузарын көрүп турар деп солун меделгезин.

Социалист депутат Мондалдын саналын өзугаар, француз полициянын хууда составынын дугайында дүрүмү чазак ажылдап кылгаш, парламентке көргүспезин шаапла, иштики херектер министрствозунун бюджетинин төлөөлелин чугаалажып көрбөс деп национал хурал шийтирилээр.

(СЭТА).

Японияда ажил-соксადышкынын шимчээшкени

ТОКИО. Амдырал денелинин кузулаанына удурланган ажилчыларнын ажил соксадышкынын шимчээшкени Японияда калбарып турар. Хөмүр даш үлөтпүрүнчү 250 муң ажилчылары ам бир ай хире ажил соксадышкыны кылып турарлар. Ажилчылар ажил төлөвирин бедилерин негеп турарлар.

120 муң киж чедиш турар электри үлөтпүрүнчү ажилчыларынын национал эвилелинде кирип турар ажилчылар база боттарынын ажил

соксадышкынын үргүлчү чорудуп турар. Олар база ажил телевирия бедилерин негеп турарлар.

«Иомури» солунунун меделзин өзугаар алырга, ноябрь 7-де далай-жылдарын бүгү-япон профэвилелинин национал чөвүдөли ажил төлөвирин бедилеринин дугайында боттарынын негелдерин камгалаары-биле ажил соксадышкынын чарларынын шийтирини үндүргөн.

(СЭТА).

Мурнуу-Африка Эвилелинде негрлерниң ажил-соксадышкыны

ЛОНДОН. Рейтер агентилелинин корреспондентизинин дамчыдыл турарын өзугаар алырга, доктааткан шактын соонда кудумчуларга чорурун болгаш хуралдар кылдырын хоруглаан муниципальдыг чөвүдөлгө удурланышкынын демдээ кылдыр ноябрь 8-те Шотландияга 60 ажал шахталарын, Мур-

Элзабетте ажалчын негрлер ажил соксатканнар.

Медээ өзугаар алырга, форатул заводтарында болгаш «Дженерал мотсрс» компанияда негрлер-биле калы чамдык улуг бүдүрүлгелерде чангыс-даа негр ажилга үнмезн.

(СЭТА).

АНГЛИ ДАГЖЫЛАРЫН АЖЫЛ-СОКСАДЫШКЫНЫ

ЛОНДОН. Ажил төлөвирин бедилеринин дугайында дагжыларын негелдезин хандырып бээрден ойталаанына удурланышкынын демдээ кылдыр ноябрь 8-те Шотландияга 60 ажал шахталарын, Мур-

нуу Уэлсте 22 шахталарын дагжылар ажил кылбааннар. Шотландиянын өскө-даа хөй шахталары ажил-даваннар.

(СЭТА).

Чөөн Пакистанда аш

КАРАЧИ. «Синд Обсервер» солунунун меделеп турары болса, Чөөн Пакистанын Барисал районда аш 800 муң хире киж иштеп турар деп Бенгалиянын эрги премьер-ми-

нистри Фазул Даккага парлалга төлөөлекчилеринге меделгезин. Бо районда ристин кышкы чаа дүждү коңчул багай деп чүве көскү.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

БИЧИН УРУГЛАРЫН ГРИПТЕН КАМГАЛАҢА!

Бичин уругларын өкпөгө дегдиришкени бичининден эгелдөп грипп, улаанут болгаш чөдүртүр аарыгларын деггенден болур. Ылангы өскө аарыглардан сылданган аажок кошкан уругларга база эмг эмбейн турар уругларга дээп болур.

Гриптен аарыыр чорук анаа-ла бичин эвти изири, азырын бышкырып, чөдүрүп эгелдээринден болур. Бичин уруглар үргүлчү эмместеп, удувастап база ыталап туруп бээр. Ынчангаш грипп бровхит болуп, оон соонда өкпөгө дегдиришкени болуп кедерей бээр. Баш бурунгаар эмчиге баары, эмчинин сүмезин алыры—аарыгны чогуур өбүндө эмнеп болурунга улуг ужу-дузалыг. Тынышты дакпыжтапты-биле таарымчалыг байдалдарны бичин уругну холга тударын, арыг агаарга селгүүстедирин таарыштырар. Бир эвес эки чылдыг салган бажын болса, оон иштин кыжын безин агаарлады болур. 38-тен 40 градус чедир сугта бичин уругну өжиндирип чууру оон байдалын дыка эвиждер. Бичин уругну эмг сүдү-биле болгаш шүтгөн сүт-биле эмзирери чугула.

Бичин уругнуң аары кедерей берзе эмнеге черинге уругну ыявтыла чедирер херек

Улаануттан, гриптен болгаш чөдүртүр аарыглардан уругларын камгалаңар!

Хүн чурумун сагынар. Арыг агаарын үргүлчү ажылаңар! Бо чүдүлдер—бичин уруг